

Laiskai į laisvę 2000 . Vilnius : Rossma, 1999.

Ričardas Gravė
Ulonų 8^a—190
Alytus 4580

Kodėl žmogus tampa nusikaltėliu? Kas ji paskatina pasukt nusikaltamu keliu? Vienareikšnio atsakymo nėra ir turbūt, negali būti, nes kiekvienas nusikaltima padaro dėl skirtinguojo priežasčių. Vieni nusikalta stodė, kad neturi ką veikti laisvalaikiu kiti — dėl per didelio noro nieko nedirbant priatūrėt. Būna, kad nusikaltimas padaromas, norint pasipūkuoti pries patinkančią merginą, ar, paprasčiausiai, todėl, kad žmogus neturėjo ko valgyti. Ivaizius keliais atveda į teisiamųjų suolią. Aš teistąs jau penktą kartą, bet negi dabar, kai galiu apžvelgt savo praėjusių gyvenimą, aš nesugebėčiau tiksliai pasakyti, kodėl aš padariau pirmą savo nusikaltimą. Gal todėl, kad nuo mažens buvau lepinamas ir man neišlavėjo sugelėjimas pačiam sprest gyvenime iškilusius sunkumus. Buvo išprates visada laukti, kad sprendimus už mane primitu ir iškilusius sunkumus nugalėtiu man artimi žmonės, o ne aš patis. Ipratau, kad visi mano norai būtų pildomi, kad viskas, kas geriausia ir skaniausia, kliūtų man. Nors ir keista, bet egoistu ir savimyla netapau. Aš tik praradau sugebėjimą savimi pasirūpinti.

Tėvas su mama išiškyrė, nors ir ne oficialiai, kai man buvo metai. Ir visą savo vaikystę ir jaunystę aš praleidau tarp trijų moterų — brolių ir seserų neturėjau — buvau vienintelis vaikas ir todėl buvau lepinamas. Taip mano mamos, mano močiutės ir dar vienos moters, kurio tikro giminystės rýšio su manimi ar mano tevais aš ir dabar negaliu paaiškinti, nors vadinau ją teta, vyko nesveika konkurencija. Kiekviena iš šių trijų man brangiai moterų stengesi pelnyti tuo dienėni mano palankumą. Kiek sugelbu atsiminti, namai visada buvo pilni saldainių, apelsinų ir kitų tais laikais sunkiai gaunamų deficitų. Anksčiau, 1960—1970 metais, tokie dalykai kaip apelsinai ar chalva buvo reita prekė parduotuvėse, o aš jų visada turėjau. Jeigu mama mane bardavo už ką nors, tai močiutė būtinai užsistodavo. Daug valkiškų nuodėmių ir prasikaltimų, už kuriuos kiti vaikai būdavo baudžiami, man būdavo atleidama. Būdamas aštuneriu ar devynerių metų aš išmokau vogt. Kai mano teta rytais ruošdavosi į darbą, ji, kaip tada sakydavo, spekuliuodavo turguje, aš pritaikės momentą iš jos piniginės ištraukdavau, net nežiūrėdamas, pirmą paistalkiusią kupiūrą. Kartais tai būdavo trys, kartais penki, o kartais ir dvidešimt penki rubliai. Tais laikais tai būdavo dideli pinigai. Tetė netgi nepastebėdavo pinigų dingimo. Nežinau, kiek būdavo pas ją pinigų, tik atsimenu, kad piniginė visada

būdavo stora, išsipūtus. Turbūt pinigų buvo daug, nes teta laikyt savo prekėms, kuriomis ji prekiavo turguje, nuomavosi iš žmonių du nemažus sandelius. Pinigus išleidavau su draugais, tokiais pat pypliais kaip ir aš: ledams, kinui, tirams ir visokiem mažmožiams, kurių, kaip man tada atrodydavo, man būtinai reikėjo. Bet esminis pokyris, kuris mane priartino prie nusikalstamo pasaulio, buvo turbūt tai, kad mums persikrausčius į naują butą, pasikeitė mano draugai. Man tada buvo dešimt metų. Iš senų namų rajono mes persikraustėm į naujā, didelį rajoną, prisitaitytą penkaaukštį namų. Nauji mano draugai buvo keiliai mečtai už mane vyresni valkai. Ir visi jie rūkė. Tada, būdamas dešimties metų, aš niekuo nenorėjau nusileisti už mane vyresniems draugams, norėjau būt, jei jau ne aukščiau už juos, tai nors toks pats kaip ir jie. Tada aš pirmą kartą užtraukiau cigaretės dūmo, paragavau pirmają taurę vyno. Atsimenu pirmą kartą mes keturieši susimete pinigu, pa-prašiėm vyresnio dedės, kad nupirkštų mums vyno. Dėde pasirodė geraras ir nupirk'o mums litrini buteli vyno. Tuomet buvo pardavinėjamas toks vynas „Gamza“, gražiuose apipintuose plastmasinėm vytelėm bu- teliuose. Nusileidę į vieno iš mūsų kertveto, daugiaaukščio namo šilumine trasa, mes pradėjom gert. Tada man tai atrodė vyriskumo viršūnė. Mes geriam, rūkom, mes tikri vyraili Kuo baigėsi mūsų išgertuvės as nepamenu, nes prabudau namuoje su skaudančia galva ir užpakaliu. Mama vėliau papasakojo, kad mane atmės ant rankų nepažištama vyriškis. Aš buvau toks girtas, kad visiškai nesilaikau ant kojų. Tada mane mama smarkiai mušė. Muše tuomet, kai aš buvau girtas, ir kaip ji vėliau man sakė į musimą aš visiškai nereagavau. Tai buvo pirmas ir pastutinis karitas, kai aš namuoje buvau mušamas. Bet tai buvo pradžia mano išgérinėjimams. Tada buvo hipiu, laikai, ir aš pradėjau nesiųt plaukus, kurie krito ant pečių. Po Kalantos susideginimo, mus pradėjo gaudyt mokykloje ir per prievertą kirpt plaukus. Aš mënėjais nei-davau į mokyklą, bet plaukų nesikirpau. Už rūkymą, išgérimus, pámokų praleidinėjimą, mušytines ir smulkias vagystes man buvo ruošiami dokumentai į spec. mokyklą, arba kaip mes vadindavom „kolonialke“. Vaikų kambario inspektorė jau nebėsusivartkydavo su manimi. Bet man ne vėl išgelbėjo teta. Ji éjo į mokyklą, éjo pas vaiku kambario inspek-toře, visur nesé dovanas, kitaip sakant, kysius, ir aš išsisukau nuo spec. mokyklos ir netgi buvau perkeltas į aukštesnę klase. Iš kur pas mane atsirašdavo pažymiai, aš nežinau, nes prie lento manės nekvies-davo. Mokytojai pulkai žinojo, kad išskvietus mane prie lento, iš manės nieko neįspėj, nes aš nieko nemokėjau. Jeigu ir ateidavau į pamoka, tai padūkt. Tik per tetos dovanas mokytojams man pasisekė baigt aštuonių klasės.

cialiu šeimų. Tiesa, to draugo tévai negyveno tame triju kambarių bute, jie gyveno kaimė. Tame buve gyveno mano draugas su savo septyniu likos metu sererim. Jo butas tapo mūsy „chebros“ štabu. Ten vydiavo išgertuvės, ten planuodavom savo žygijus, ten viliodavomės mergaitės. Aš dažnai tenai likdavau nakvot.

Mano naminiskai žinijojo, kur aš nakvoju ir dėl manės nesijaudin-davo. Aišku, jie nežinojo, kuo mes ten užsiminėjame. Kitas mano drau-gas, dažnai iš namų atsinašdavo, pavogęs iš tévų, dideles sumas pinigų ir mes keldavom balius, į kuriuos kviečiavom savo bendraamžes, kurios neatsisakydavo su mūmis pasiliinksmint. Dažnai, neturedami ką veikti, bet turėdami pinigu, važiuodavom į Vilnių, Rygą, Taliną.

Tenai vaikščiodavom po parduotuvės ir aludės. Nors man tačiau buvo tik truputį daugiau kaip keturiolika metų, bet retai į kokią aludę manės ir mano draugų neįleisdavo.

Tada aš pats sau atrožiau jau suaugęs, galvodavau esas tikras vy-ras. Juk žinojau, kas yra alkoholis, cigaretės dūmas ir merginos glamones. Mës su draugais jau nevengdavom atimti iš kito savo bendraamžio pi-nigus, arba trise, keturiess parykot vakare, algų dienom, koks išgérusio dėdės, sumušt' jį į apkraustyti kisenes. Nevengdavom nuvaryt be prie-zuros palikta dvirati arba mopeja. Pasivažinėjė, juos parduodavom moterys už mane visada užsistodavio ir vienai ar kitaip ištraukdavo iš nemalonumų.

Kai man buvo šeolioka metų, mama pasikeitė buta į kitą rajoną. Nežilgo, sulaukus aštuoniadesimt penkių metų, mirė teta. Mama pra-dejo išgerinet. Ir aš pasijutou visiskai laisval. Kadangi turėjau atskirą kambari, pradėjau vedžiot į namus merginas, kurios butinali likdavo nakvot. Pradejau namuoje išgerinėt. Vis dažniau pakliudavau į milici-ją. Kadangi, mirus tetai, šeimos ištekliai smakiai sumaka, iš milicijos dažniausiai išseidavau nuo pinigu ar namiskų pagalbos deka, bet savo melagystei ir fantazijos deka.

Kai man suejo aštuonioka metų, aš jau turėjau nemažą gerimo pa-tirti, taip pat jau ne kartą tik per plauką nepakliuuvau į koloniją. Nutariau pakelst aplinka ir pradėjau rimta gyvenima. Tais laikais, tūkstantis devyni simtai septyniadesimt astuntainės, laikraščiuose mîrėjö skeibimai, kvie-čiantys vykt su komjaunimo-jaunimo bûriais į komjaunuoliškias statybas. Nėžiūrint to, kad pas mânë buvo dažnai konfliktai su teisėtvarkos pareigūnais, kad dėl ligos, kurių aš simuliavau, aš buvau atleistas nuo karinės tarnybos.

Karinis komisariatas, kai man buvo septyniolika metų, priverté ma-ne ištotij komjaunimą. Kaip tenai bebutų, bet mûsų visų smegenys taip laikais buvo pripūstos komunistinės propagando. Aš per savo natvumą galvojau, kad pakliuves į komjaunuolių bûri, į komjaunuoliškas sta-tybas, mustosiu gert, ir iþprausiu dirbt. Koksal aš buvau naivus! Į Vilnių su komjaunimo kelialapais mûsų, pasiruošusi pradét naują gyvenimą ir statyt namus Kalmukijo, susirinko apie keturius dešimtys valkinų ir megini. Bet, turbait, imdamis komjaunuoliškus kelialapius į ruošamie-si važiuot į Lietuvos, visi galvojo taip, kaip aš. Kad visi kiti bûryje bus tikri komjaunuolai ir tarpinių, vysi galvojo taip, kaip aš. Kad visi kiti bûryje nima iš naujo.

Pradėjomi! Pradėjomi, bet ne gyvenimą, o — išgérimą. Kai pradėjom nuo Vilniaus, tai visą kelia, kol važiavom, šešias paras, gérēm. Atvažiavus į Kalmukijos sostinę Eliją, mus padalino į dvi grupes ir nutežė skirtingus objektus. Atvežė į stepę, į kislaką ir palikó dirbt. Bet kaip jau pradėjom nuo Vilniaus, taip ir gérēm toliau. Su mažzon pertraukom darbu. Išpirkom iš vietinės krautuvėlės visą užsigulėjusi vyną, kurio vietinių kalmukų negérē. Dėl to labai džiaugesi pardaveja ir duodavo mums nusipirk vyno valdiška kaina, netgi tada, kai parduotuvė ne dirbavo.

Kadangi mūsų grupėj buvo ir merginų, netgi daugiau nei mūši, tai beveik kiekvieną vakarą vykdavo orijos, grupinis sekas. Visi buvom tuo metu jauni, visi karštū ir trokstantys laisvės, patirti visus įmanomus malonumus. Taip prabėgo keturi ménesciai.

Atvažiuodavo korespondentai, fotografuodavo mus ir aprašinėdavo, kaičiau ir su kokių užsidegimų mes dirbam, statom gyvenamus namus.

Viena nuotrauką su straipsniu, apie mus aš iki šiol saugau. Kaip ten rašė, Jū reikiai, turbiu taip reikėjo. Bet, kiek aš atsimenu, mes nieko ten nepasiatėm. Pamates, kad tenai aš dar daugiau prasigersiu, aš susirošiau namo.

Isvažiavom dviese. Kadangi buvom iprate ger, tai iki Kauno teko važiuoti pusantrio ménescio. Is namu, keturis kartus siunté perlaidas, kad galėčiau vairiuoti tolliau. Gržau iš komiaunuolišku statybų, tuščiom kišeném, sukūdės ir užsikrētės niežais. Bet, užiat vėliau, kai perskaitydavau apie kvietimą į komiaunuoliškas statybas, jau žinojau, kokios ten statybos ir kokie komiaunuoli.

Kai man subako dvidešimt metų, aš apsivedžiau. Apsivedžiau iš reikalo, nes iki vestuvių, aš su sava būsima žmona gyvenau suisidėjės ir ji pastojo. Bet ir tada aš neatėjau į protą, negalvoju, kaip reikės gyvent tolliau. Gyvenau ta diena. Šiandieną gerai, o kaip bus rytą — matysim. Mus išlaikė tai mano mama su modiute, tai žmonos tévai. Uošvė buvo valgyklos vedėja, uošvis — buvės karininkas, jis kažkodél gaudavo ka-ro invalido pensiją ir dar dirbo.

Gyvendavom tai pas mane, tai pas Ją. Priklausė nuo to, su kokiais tevais, tuo metu būdavom susipyke. Po dukros gimimo, praėjus truputį daugiau kaip pusmečiui, žmona pradėjo mane apgaudinėti, tapo neisti-kima ir aš Ją palikau. Nors, atvirai pasakius, aš iргi ir ramiai nepraeidavau pro svetimą sijoną. Bet tada, mano supratimui vyrui tas buvo leista ir netgi būtina, kad palalkytum savo, kaip vyras, prestiža.

Tuo metu mirė močiutė. Mama dar smarkiai susidraugavo su buteliu. Aš iргi nevengdavau draugystės su buteliuku.

Buvau išdarbinės tai vienur, tai kitur, bet visi mano bandymai pradėti normalų gyvenimą, baigdavosi po pirmos algos gavimo. Širdyje aš supratau, kad tai negerai, bet i viską, numodavau ranka, tikėdamasis, kad viskas anksčiau ar vėliau susitarkys. Kad kažkas kitas už mane viską sutvarlys ir viskas bus gerai. O ir kam man reikėjo darbo, jei nereikėjo galvot kaip pragyvent, kuo apsirengt ar ką pavalygt. Visu tuo, riupinosi mama. O aš, kaip buvau iprates nuo mažens, rūpinauti tik, kaip maloniu praleist laiką.

Atejo tukstantis devynių šimtai aštuoniasdešimt treči metai. Mūsų apylinkės išgaliotinis, mane ir mamą pradėjo, kaip nedirbantį, ir dažnai

išgeriančius, forminti gydymui nuo alkoholio. Mano mama tai sužinojus, gydyris atsigulė pati. O aš, nenordamas, kad man būtų suvaržyta laisvė, émiau slaptystis. Atejo laikas pačiam galvot, kaip prasimaitint. Pačiam save pramaitint aš nebuvau prates, o ir nemokejau tokios problemos sprest. Teko vogt, maiantis pas pažistamus ar ir išvis pasiliklt alkanaam. Tokais atvejais aš eidavau ipsichiatrinę ligoninę, kur nuo alkoholio gydési mama, ir ji išnešdavo man savo pietų koteletus su duona ar kitokio maisto. Net ir tada ji nenustojo manim išpintis. Atsisakydavo masto, kad tik aš neliktais alkanas.

Besivalkiodamas, aš atsitiktinai išgirdau, kad viena moteris ruošiasi remontouti butą ir jai reikia linoleumo, naujai išklot grindims. Susipažinės su ta moterimi, aš pasakiau, kad statybose turi pažistamų ir galiu gauj jai reikalingą kietą linoleumo. Pasikalbėjus, ji paklauso kokia kvadratinio metro kaina ir koki kiekii aš galiu gaut. Apie linoleumo kainą aš neturėjau žalio supratimo ir pasakiau pirmą šovusią į galvą kainą, ir kad galiu gaut neribotą kiekį. Aš galvojau gaut iš jos linoleumo pirkimui daugiausia šimtą rublių, bet, mano nelaimei, ta moteris, pasirodo, irgi mėgo užsidiurbt iš šono. Ji pasakė, kad pas Ją yra trys su puse tilkstancio rublių, ir paklausė, ar aš galės tą linoleumą perparduot. Aš, atvirai pasakius, išgirdės apie mininą sumą, išsigandau. Tada tai buvo didelė suma. Bet trauktis jau nenorėjau. Man akysė, iškilo visi tie manonmai, kuriuos aš galėsiu patirti už tokius pinigus. Kiek bus aplinkui draugų ir merginų ir kaip maloniai bus galima leist laiką. Mes dėl visko sutarėm išgérēm. Jos nupirkta, butelių degintinius ir aš jā nusivedžiau prie pirmų, pasitaikiusių statybų. Ten, palikę iš laukų, émiau kliaudiot po stabybas, valzduodamas, kad iešku man reikalingą žmogaus.

Gržės pas laukiančią manęs moterį, jai pasakiau, kad dėl visko sustarta, bet tas žmogus nenori, kad apie sandėri žinotų pašaliniai. Pasakiau, kad jai teks palaukti čia, kol aš atvėžiuos iki jos su masina, kurioje bus pakrautus linoleumas, tada jি lipš ī mašiną ir važiuos pas Ją. Jai, turbiu, tuo laiku galvoje buvo pinigai, kuriuos ji uždirbus, perpardavus linoleumą, nes nepriestaraudama padavė man pinigus ir pasiliko laukt. Toliau man belikò tik iehus į statybų aikštę, išeit pro kitą puse.

Vėliau teisme ji sakė, kad laukę manęs tris valandas. Matyt, kantri moteris buvo...? Viskas gal buitų pasibaigę gerai, bet, pasirodo, tamoteris pažinojo mano uošvius. Tokio posūkio aš nesitikejau.

Atejo teismo diena ir aš už apgadie išviliotus pinigus, arba, kilaip sakant, už aferizmą, gavau tris su puse metų sustiprinto režimo kolinijos.

Kraupiausios buvo pirmos dienos, kai aš paklūvau į areštine arba kaip tada vadino K.P.Z. Kameros buvo rūsyje. Pirmą kartą paklūvusiam žmogui, kuris čia niekada nebuvo, vaizdas, kuri išvysti, nėra pagoudiantis. Išvaizduokit, mažoje patalpoje penkiolika žmonių, kurie sėdi ar guli ant narų, kadangi labai karštą, visi išsirenengia iki pusės arba iki apatinį keinaičių. Kūnai prakaituoti ir juos puosia tatuuriotės, kameroję pilna dūmu ir prie keturiadesimties, vatų lemputės apšvietimo, kuri, liesta į sieną, beveik nieko nesimato. Per sieną teka vandens lašai, dižiule drėgmė. Aš jau nekalbu apie kvapą, kuris tiesiog dusina, nes kameros kampą puošia didžiulis dubuo, į kurį atliekami gamtiniai reikalių.

Tada nei normalaus apšvietimo, nei klozeto, nei vandens ar normalios ventiliacijos dar nebuvvo. Langų kameroje taip pat nebuvvo.

Arba ta vadinamas čėlyras buvo verdamas, deginant riebalais iščep tus skudurus, todėl kameros sienos būdavo juodos ir pataipā pilna dūmu. Pamatytų tokia kamera, prigriusta žmonių ir pilnai dūmų, kolka dievota bobulytė, pagalvotu, kad pakliuvo į pragara. Taip ir prasidejo mano, kaip nusikaltėlio, gyvenimo odisėja.

Alyvukus į kolonija, nieko baisaus nepamačiau. Palyginus su areštine ar Lukiskių kalėjimu, kolonijoje salygos buvo visai neblogos. Atvirai pasakius, trumpai pasėdet kolonijoje netgi naudinga. Išmoksti gyvent supriast gyvenimą, ir aplink tave esancius žmones. Dažnai žmogus vieną kalba, o visai kitką galvoja. Būdama ten išmoksti labai greitai atskirt, kada kalbama netiesa, kada norima tave apgaud.

Zonoje gilioja žiaurūs, bet teisingesni įstatymai nei laisvėje. Ten tiek už savo žodžius, tiek už veiksmus pilnai atsakai. Zinoma, gyvenimas zonoje žiaurus ir silpniesni žmones palūžia; tampa žemesnės kastos astotvais; — gaidžiamas, ožiaisiai ir dūchais. Bet ar to paties nebūna laisvėje? Būna, tik mafai didesni. Žmogų, pakliuviusi į kalejimą, sugadina ne kalejimas ir tenai esantys žmonės, bet tai, kad per daug ilgą laiką tenka tenai prabūt.

Per ilgesni laiką žmogus sužverėja, jam visam laikui lieka pyktis už patirtas nuoskaudas, pažeminiimus. Pyktis ant tu, kurie lieka laisvėje ir gyvena geriau už jį. Sventuju nėra, bet ir ne visiems, padarusiems nusikaltimus, tenka už juos atsakyti.

Būdama zonoje, aš pamaciau, kaip administracijos, kurios užduotis mus perauklieti, žodžiai skiriasi nuo darbu. Per politininformacijos vandenėles, kurios tais laikais buvo privalamos, jie mums kalbėjo apie pareiga, sajiningumą, atsakomybę. Tai buvo gražūs žodžiai, nes beveik visi, pradedant paprastu kontrolieriumi ir baigiant zonus viršininku, nulipę nuo tribininos, pamiršdavo savo gražius žodžius.

Tada pamatydavai tikrai jū veidai. Nėšdavo, veždavo iš zonos viską, kas turėjo vertę. Už nuobaudos nuėmimą mokek, nori anksčiau išeit i laisvę — mokek. Kas, jei ne būrū viršininkai, kontrolieriai, meistrų atnešdavo į zoną narkotikus ir alkoholi? Bet iš jų puseje buvo valdžia ir jie būdavo nebaudžiami. Biogiausiu atveju išvarydavo iš darbo. Paprastas žmogus laisvėje, apsigovęs gamykloje, buvo teisiamas ir sodinamas, o zonoje tie, kurie turi tą žmogelių auklę, jo akysę vagių, imėkyius, aprūpinā deginėje ir lieka nemabausti.

Apie kokią auklejimą tada galėjo būt kalba. Bet visi jie, tie vadina-mieji aukletojai, buvo komunistai, o komunistai buvo valdžioje, tuo pačiu ir likidavo teisius ir švarius.

Aišku, būdavo ir išimčių, bet tos išimties būdavo tarsi balto varnos ir neilgai užsilaikeydavo darbe. Taigi pirmas baumės atėmimas nors ir pasirodė kaip dar nepratusiam ilgas, bet nieko manęs neperaukliėjo. Greičiau i laisvę vasara, liepos mėnesį. Oras puikus, karšta, šviečia Saulė ir aplinkui visi atrodo laimingi ir patenkinti. Tik truputį neįprasta, kad gali eti kur nori ir daryti ką nori. Jokių suvažymų, patikrinimų ir kolektyvinų ejimų i valgyklą, O, svarbiausia, nebuvo tų, ikyrėjusių kontroleriu ir kruvu, kitaip sakant, šmonu. Vėl pasijutau pilnateisiu žmogumi, kuriam nereikia gyvent pagal dienotvarke, kurioje viskas nu-

matyta minučių tikslumu. Greičiau į traukinių ir į Kauną, kur viskas taip pažiama ir melsa. Mano sugrižimo proga, su mama, keliais draugais ir draugem nubaliajomy keleliai dienų.

Viskas, gana. Supratau, kad nori nenori, o teks ieškot darbo, nes rai-jonis inspektorius jau pradėjo kažko per dažnai pas mane lankytis ir žadėjo, jei neįsidarbinsi — pasodins.

Keistą žmogus, nejau jam negana, kad aš jau tris su puose metų atidribau zonoj. Bet, jei sako — pasodins, tai tap ir gali būt, nes tai laikais buvo tokai straipsnis. Pradėjau ieškot darbo. Pasisekė išdarbint geležinkelį. Mano darbas susidėdavo iš to, kad formuojant sąsiatą, man reikėjo tikrinti, ar nepažeistos lengtų, vagony dury plombos. Jei jų nebūdavo, ar jos buvo pažeistos, uždėt kontroline plombą ir telegrama apie tai pranešti į sekanią stotį.

Dirbdavau dvi dienas po dyvilką valandų, o po to — dvi dienos išeginių. Darbas lengvas ir atlyginimai geri. Man patiko. Tuo labiau, kad, jei vagone vertingesnis krovinis, tai plomba galima nuimti pačiam ir pasiėmus iš vagono kiek tau reikia, uždėt kontroline plombą ir telegra-fuoti, kad pas tave jis atvyko jau be plombos. Taigi, už ten esamo krovino kiek ir saugumą tu neatšakai. Bet, turbūt, tokia mano laimė, kad niekut aš ilgiau negaliu išdirbt. Brigada, į kuriaj aš pakliuvau, pakliuovo kaip rusai sako: „brigada — uch i piolet za dvuch“. Kai išpuldavo dirbtai nuo vakaro aštuoną iki ryto aštuonią, beveik nėkada mes nedavom tikrinti vagony, o gerdavom. Būdavo atveju, kai po tokios naktinės pamainos, aš jau būdavau nepajėgus parvažiuoti namo, kojos ne-laikydavo, ir tekdayo dieną pramiegot darbo vietoje ir namo grįždavau tik vakare.

Mama dėl to labai nervuodavosi, galvodavo, gal pakliuvau po trau-kiniui, gal kas atsitikt.

Bet kuo geresnis darbas, tuo daugiau atsipalaudoji. Pradidarbęs porą mėnesių, po algos aš porą dienų užgéręs nemuejau į darbą. Supratau, kad mane paliousuos už pragūlus, geriausiu atveju, žalims sustarus. Bet, kadangi šis darbas man patiko, aš jo prarast nenorėjau. Todėl puo-liau į polikliniką ir, susimuliavęs ligą, gavau nedarbingumo lapeli. Taip similiuoti man sekesi porą mėnesių. Bet viskam ateina galas, teko ir man, pastiemus užbaigia nedarbingumo lapeli, ruoštis į darbą. Bet jaime truko pirmų dienų, kurias aš prasiliinksiminau. Nutariau, kad nieko baisus nebus, jei šiek tiek patatsysiu datą, ir tą porą trūkstamų die-nų prirašysiu. Taip ir pedariau. Bet, deja, man nepasisėkė. Kadry skyrus skambindamas tikrindavo datas. Taip aš ir sudregiau. Ir vėl teismas.

Bet iš kairių teismas apsiribojo, nuteisdamas mane dviemis metams patai-sos darbų darbovietėje. Kaip bebūtu keista, iš tā pačių darbovietėj gržt

dirbt man buvo gėdai. Todėl émiau ieškot darbo kitur.

Išdarbinai „Kelių tiltų eksploatavimo treste“ ir émiau klot gatvėse asfaltą. Nežinau, ar man taip sekési, ar tuo metu visur gėrė, ar darbo pobūdis kaltas, bet aš vėl pakliuvau į megstančią gerai pagert brigadą. O ir buvo iš ko. Kas apskaičiuos kiek asfalto mes paklojom, kiek iš-asfaltuot kely mašinų asfalto suejė. Taigi, beveik kasdienu parduo-davom mašiną ar dvi asfalto. Žmonių, norinčių išklot asfaltu savo gara-gžo ar namo kiemu, atsiradavo nemažai.

Ir vėl darbo metu, ašra po darbo, gerimai. Kiekviena diena, po dar-bo grįždavau linksmas, kartais netgi negaledavau prisimint, kaip grždā-

pažiama minučių tikslumu. Greičiau į traukinių ir į Kauną, kur viskas taip draugem nubaliajomy keleliai dienų.

Viskas, gana. Supratau, kad nori nenori, o teks ieškot darbo, nes rai-jonis inspektorius jau pradėjo kažko per dažnai pas mane lankytis ir žadėjo, jei neįsidarbinsi — pasodins.

Keistą žmogus, nejau jam negana, kad aš jau tris su puose metų atidribau zonoj. Bet, jei sako — pasodins, tai tap ir gali būt, nes tai laikais buvo tokai straipsnis. Pradėjau ieškint darbą. Pasisekė išdarbint geležinkelį. Mano darbas susidėdavo iš to, kad formuojant sąsiatą, man reikėjo tikrinti, ar nepažeistos lengtų, vagony dury plombos. Jei jų nebūdavo, ar jos buvo pažeistos, uždėt kontroline plombą ir telegrama apie tai pranešti į sekanią stotį.

Dirbdavau dvi dienas po dyvilką valandų, o po to — dvi dienos išeginių. Darbas lengvas ir atlyginimai geri. Man patiko. Tuo labiau, kad, jei vagone vertingesnis krovinis, tai plomba galima nuimti pačiam ir pasiėmus iš vagono kiek tau reikia, uždėt kontroline plombą ir telegra-fuoti, kad pas tave jis atvyko jau be plombos. Taigi, už ten esamo krovino kiek ir saugumą tu neatšakai. Bet, turbūt, tokia mano laimė, kad niekut aš ilgiau negaliu išdirbt. Brigada, į kuriaj aš pakliuvau, pakliuovo kaip rusai sako: „brigada — uch i piolet za dvuch“. Kai išpuldavo dirbtai nuo vakaro aštuoną iki ryto aštuonią, beveik nėkada mes nedavom tikrinti vagony, o gerdavom. Būdavo atveju, kai po tokios naktinės pamainos, aš jau būdavau nepajėgus parvažiuoti namo, kojos ne-laikydavo, ir tekdayo dieną pramiegot darbo vietoje ir namo grįždavau tik vakare.

Mama dėl to labai nervuodavosi, galvodavo, gal pakliuvau po trau-kiniui, gal kas atsitikt.

Bet kuo geresnis darbas, tuo daugiau atsipalaudoji. Pradidarbęs porą mėnesių, po algos aš porą dienų užgéręs nemuejau į darbą. Supratau, kad mane paliousuos už pragūlus, geriausiu atveju, žalims sustarus. Bet, kadangi šis darbas man patiko, aš jo prarast nenorėjau. Todėl puo-liau į polikliniką ir, susimuliavęs ligą, gavau nedarbingumo lapeli. Taip similiuoti man sekesis porą mėnesių. Bet viskam ateina galas, teko ir man, pastiemus užbaigia nedarbingumo lapeli, ruoštis į darbą. Bet jaime truko pirmų dienų, kurias aš prasiliinksiminau. Nutariau, kad nieko baisus nebus, jei šiek tiek patatsysiu datą, ir tą porą trūkstamų die-nų prirašysiu. Taip ir pedariau. Bet, deja, man nepasisėkė. Kadry skyrus skambindamas tikrindavo datas. Taip aš ir sudregiau. Ir vėl teismas.

Bet iš kairių teismas apsiribojo, nuteisdamas mane dviemis metams patai-sos darbų darbovietėje. Kaip bebūtu keista, iš tā pačių darbovietėj gržt

dirbt man buvo gėdai. Todėl émiau ieškot darbo kitur.

Išdarbinai „Kelių tiltų eksploatavimo treste“ ir émiau klot gatvėse asfaltą. Nežinau, ar man taip sekési, ar tuo metu visur gėrė, ar darbo pobūdis kaltas, bet aš vėl pakliuvau į megstančią gerai pagert brigadą. O ir buvo iš ko. Kas apskaičiuos kiek asfalto mes paklojom, kiek iš-asfaltuot kely mašinų asfalto suejė. Taigi, beveik kasdienu parduo-davom mašiną ar dvi asfalto. Žmonių, norinčių išklot asfaltu savo gara-gžo ar namo kiemu, atsiradavo nemažai.

Ir vėl darbo metu, ašra po darbo, gerimai. Kiekviena diena, po dar-bo grįždavau linksmas, kartais netgi negaledavau prisimint, kaip grždā-

vau. Būdavo, kad ir dieną ar dvi nenueldavau i darbą, bet ten nebuvu mados už pravaikštias atleidinėt. Paprasciausiai sumažindavo uždarbio koeficientą. Tuo ir baigdavosi. Syki net savaitę nesirožiau darbę, bet nieko neįvyko. Tiesa, algos gavau daug mažiau nei kiti. Taip man pasielkė išsilaikey darbe neigti keturis mensesius. Tai buvo mano darbo vienoje vietoje rekordas.

Bet ir vėl, kaip sako prancūzai, ieškok moters. Per moteris mus pasiekia visi malonumai, bet ir vienos nelaimės susijusios su moterim. Kai ją sutikau, dienos ir savaitės pralakė kaip pasakoj. Iš kambario išeidavom tik pasipildyt maisto ir gérimo atsarginių. Visą laiką, dvi su puse savaitės, užėmė meilė, su mažom pertraukom valgini ir gérimui. Nors gert galima ir myliintis. Būdamas su ja, sužinoju, kad ir tai īmanoma. Ir netgi idomu — du darbus atlieki vieną metu. Nėra nereikalingu laiko snaudų.

Po tokijų linksmynbių, užsiatesių dvi su puse savaites, aš supratau, kad netgi tokiaime darbe, kur taip atlaidžiai žiūrima į pravalkšias, aš jau nebedirbu. Reikėjo galvot apie kitą darbo paieška. Bet nera taip lengva po tokijų daugiaidienių linksmybų persiorientuot. Tuo labiau, kad, kaip pasirodė, mano pašausi meilė, tų linksmybės dienų karaliene, irgi yra jau du kartus sedėjusi. Kaip sakoma, toks tokį sutiko. Argi galėjau aš, būdamas su ja, galvot apie darbą, o prarast taip greitai jos — nenorejau. Labai jau gera, ji buvo lovoje. Ne be reikalo sakoma, kad žuvės žmogus, kai jo didelę galvą pradeda valdyti maža galvutė.

Pradėjom mes su Regina važinet per jos draugus ir drauges, linksmintis, ir apie ateitį ir manęs laukiant tokį linksmynbių finalą, aš nustojau galvot.

Bet vieną kartą grįžes namo, aš iš mamos sužinoju, kad manęs intensyviai ieško milicija. Sužinoju, kad man paskelbta respublikinė paieska. Bet kaip ir anksčiau, kaip buvau pratej nuo mažų dienų, tikėjau, kad viskas bus sutvarysta kažkieno kito į gerą puse, man nedalyvaujančių.

Mano slapstymasis tėsesi daugiau kaip metus. Visko per tą laiką išvyko. Gyvenom išnuomotose butuose, vogadavom, retkarčiais užsiimdamov prekių perpardavimui, ir iš to ir gyvenom, ir linksmindavomės. Likus keliami mėnesiams iki to laiko, kai mane sužine, aš susipažinau su Janina, kuri buvo aštuonine metais už mane jaunesnė. Jai tada buvo dviečių metų. Ta pažintis tiesiogiai paspartino mano pakliuvimą į milicijos rankas. Janina tuo metu buvo susipykusi su savo tévu ir išėjus iš namų. Jos mama buvo mirus. Jai daf esant mazytėi mergaitėi. Sesuo su vyru ir vaikais gyveno atskirai. Ji vieno kambario bute gyveno tik su tévu. Teisingiau sakant, su ja susipažino mano Regina iš sužinojus jos bėdą, pasūlė, kol susitaikys su tévu, apsigyrvent pas mus. Taip mes ėmėm gyvent trise. Aš iš karto pamaciau, kad Janina ne tokia kaip mes. Ji beveik nedalyvaujavo mūsų išgertuvėse, nesikeikė. Ir išvis ji tokio gyvenimo, koki gyvenom mes, nebuvu ragavus. Vėliau sužinojau, kad ji daug sportavus įvairiose sporto šakose ir turi džiudo kandidato į sporto meistrus titulą. Tas man smarkiai imponavo. Prie viso to dar reikia pridėt puikią išvaizdą, klasikinį figūrą ir aukščių karakterį. Matydamas ją kiekvieną dieną, miegodamas su ja viename kambarijoje, aš negalejau likti jai šaltas ir abejingas.

Pasitelkės visus savo sugebėjimus iškalboje, vieną dieną, kai Regina buvo išėjus, aš išsiliuoja Janiną į lovą. Tai nebuvu lengva, bet tai buvę tapę pagrindiniu mano tikslu, ir aš savo pasiekiau.

Greitai mes pusiau oficialiai, visiems trimis žinant, bet to neparodant, emėm gyventi šeimyninių gyvenimą trise. Štai tada prasidėjo mano katinio dienos. Aš jaučiausiai tarsi padišachas haremė. Ypatingai tada, kai mes visi trys pradėjome miegot vienoje lovoje. Mano merginos rungtyniavio tarp savęs, kuri daugiau užkariaus mano demesio.

Greitai man išvis nereikėjo galvot, kur gaut pingų pragyvenimui ir linksmybėm. Tuo rūpinosi merginos. Aš vis mažiau demesio pradėjau krepti į Regina. Ir po trumpą pasiaiskinimą ir barnių, mes su Janina išėjome gyvent kitur.

Aš supratau, kad Janinai toks gyvenimo būdas, koki gyvenau aš, buvo sunkus ir neiprastas. Man buvo jos gaila, ir aš ne vieną kartą jos prašiau, kad ji grįžtu namo, pas tévą. Bet ji visada atsisakydavo ir prasidėvo manęs, nekalbėt nesamoniu. Vieną kartą, kai ji buvo turgejus apsipirkę, matė savo tévą, elinantį i jos puse.

Praėjus keletui dienų po to, ji pasakė man, kad sužinojo, jog jos tévas guli ligoninėje ir ji noretų užėti į namus, kol nėra tévo ir pasiunt kai kuriuos savo dalktus. Kadangi nenorejо, kad jā matytų kaimynai, sakė, kad eis naktį į paprašė manęs, kad aš ją palydėčiau.

Apie pirmą valandą nakties mes buvom prie jos namo. Janina gyveno antrame aukste, kadangi ji neturėjo raktu, mes į kambarį patekom per balkoną. Ji rankojosi savo drabuzius ir dejo į krepšį. Tuo metu pasigirdo, kad laiptinėje kažkas lipa į laiptais. Janina pažiūrėjo pro akutę ir pasakė, kad laiptais lipa jos tévas. Mes išsökome pro balkoną į gržionį butą, kuriame gyvenom. Užbégdamas į prieiki pasakysiu, kad kai mane areštavo ir aš jau buvau zonoje, ji laiske man rāsė, kad tuo metu jos tévas jau buvo mires. Būdama su manimi, nenorėdama mane palkinti, o gal ir mylėdama, ji prarado galimybę atsižvelginti su mišstanti tévu ir dalvauyt jō laidotuvėse. Man buvo neapsakomai jos gaila ir kartu gėda dėl to. Aš buvau tikras, kad jei mes nebutume sustikę, ji seniai būtų grįžus namo.

Ji ne vieną kartą padėjo man išeit iš milicijos, kai aš ten pakliudauvau. Mums būnant Vilniuje, mane pagavo vagiant iš parduotuvės batus. Administraciją, iškvietė milicija. Janina nekalusydama mano ir milicinkų prieštaravimą, vistik ilipo į milicijos mašiną ir važiavo kartu. Kai atvažiavom į miliciją, mane atvežę milicinkinkai palkiko pas budintį ir pasišalino. Kai iš sekancių kambario pasigirdo balsas, liepiantis tam, kas pavogė batus, ateit į kabinetą, Janina, nustūmus mane į šoną, pati nuelėjo į kabinetą. Ji žinojo, kad man ten iėjus, laisvas aš iš tenai nebejeseiniu. Aš palkau stovėt, nežinodamas, ką man toliau daryt. Pamatės, kad į mane nėkas nekreipia dėmesio, aš išeju į gatvę.

Po poros valandų mes su Janina sustitikom geležineltio stotyje. Ji papasakojo, kad milicinkinkas patikrines jos adresą ir duomenis teletaipliu, ją paleido, pasakės, kad gaus pabaudą.

Minske, kur buvom nuvažiave pas jos drauge, aš jau buvau paklūves į KPZ, iš kurios su Janinos pagalba išeju, prisimetus jos sesers. Dar buvo keletas panašių atvejų, iš kurių man issisukt paddavo Janiną.

Greitai mes pusiau oficialiai, visiems trimis žinant, bet to neparodant, emėm gyventi šeimyninių gyvenimą trise. Štai tada prasidėjo mano katinio dienos. Aš jaučiausiai tarsi padišachas haremė. Ypatingai tada, kai mes visi trys pradėjome miegot vienoje lovoje. Mano merginos rungtyniavio tarp savęs, kuri daugiau užkariaus mano demesio.

Greitai man išvis nereikėjo galvot, kur gaut pingų pragyvenimui ir linksmybėm. Tuo rūpinosi merginos. Aš vis mažiau demesio pradėjau krepti į Regina. Ir po trumpą pasiaiskinimą ir barnių, mes su Janina išėjome gyvent kitur.

Aš supratau, kad Janinai toks gyvenimo būdas, koki gyvenau aš, buvo sunkus ir neiprastas. Man buvo jos gaila, ir aš ne vieną kartą jos prašiau, kad ji grįžtu namo, pas tévą. Bet ji visada atsisakydavo ir prasidėvo manęs, nekalbėt nesamoniu. Vieną kartą, kai ji buvo turgejus apsipirkę, matė savo tévą, elinantį i jos puse.

Praėjus keletui dienų po to, ji pasakė man, kad sužinojo, jog jos tévas guli ligoninėje ir ji noretų užėti į namus, kol nėra tévo ir pasiunt kai kuriuos savo dalktus. Kadangi nenorejо, kad jā matytų kaimynai, sakė, kad eis naktį į paprašė manęs, kad aš ją palydėčiau.

Apie pirmą valandą nakties mes buvom prie jos namo. Janina gyveno antrame aukste, kadangi ji neturėjo raktu, mes į kambarį patekom per balkoną. Ji rankojosi savo drabuzius ir dejo į krepšį. Tuo metu pasigirdo, kad laiptinėje kažkas lipa į laiptais. Janina pažiūrėjo pro akutę ir pasakė, kad laiptais lipa jos tévas. Mes išsökome pro balkoną į gržionį butą, kuriame gyvenom. Užbégdamas į prieiki pasakysiu, kad kai mane areštavo ir aš jau buvau zonoje, ji laiske man rāsė, kad tuo metu jos tévas jau buvo mires. Būdama su manimi, nenorėdama mane palkinti, o gal ir mylėdama, ji prarado galimybę atsižvelginti su mišstanti tévu ir dalvauyt jō laidotuvėse. Man buvo neapsakomai jos gaila ir kartu gėda dėl to. Aš buvau tikras, kad jei mes nebutume sustikę, ji seniai būtų grįžus namo.

Ji ne vieną kartą padėjo man išeit iš milicijos, kai aš ten pakliudauvau. Mums būnant Vilniuje, mane pagavo vagiant iš parduotuvės batus. Administraciją, iškvietė milicija. Janina nekalusydama mano ir milicinkų prieštaravimą, vistik ilipo į milicijos mašiną ir važiavo kartu. Kai atvažiavom į miliciją, mane atvežę milicinkinkai palkiko pas budintį ir pasišalino. Kai iš sekancių kambario pasigirdo balsas, liepiantis tam, kas pavogė batus, ateit į kabinetą, Janina, nustūmus mane į šoną, pati nuelėjo į kabinetą. Ji žinojo, kad man ten iėjus, laisvas aš iš tenai nebejeseiniu. Aš palkau stovėt, nežinodamas, ką man toliau daryt. Pamatės, kad į mane nėkas nekreipia dėmesio, aš išeju į gatvę.

Po poros valandų mes su Janina sustitikom geležineltio stotyje. Ji papasakojo, kad milicinkinkas patikrines jos adresą ir duomenis teletaipliu, ją paleido, pasakės, kad gaus pabaudą.

Minske, kur buvom nuvažiave pas jos drauge, aš jau buvau paklūves į KPZ, iš kurios su Janinos pagalba išeju, prisimetus jos sesers. Dar buvo keletas panašių atvejų, iš kurių man issisukt paddavo Janiną.

Sužinojus, kad aš su Janina išeinu, Regina, man nežinant, ištraukė man iš kisenės mano pasą ir karinių bilietų. Ilgą laiką, aš nežinau. Reginą sutikę ir ką ji veikė visą tą laiką, aš nežinau. Reginą sutikom Kaune, prie „Planeto“ kino teatro. Pasikalbėjus su ja, aš paprašiau, kad ji grąžintų mano dokumentus. Ji sutiko ir pasakė, kad dokumentus atneš rytojus dieną, pirmą valandą prie „Planeto“ kino teatro.

Rytojus dieną mes su Janina pusvalandis prieš nustatytą laiką jau laukėm „Planeto“ kino teatro viduje žiūrėdami pro langą ir laukdami pasirodant Reginos. Tuo metu kino teatre ėjo filmas „Kinongas gyvas“. Kadangi mes nebuvome jo matę, tai nusipirkom bilietus ir nusprendėm, atsiėmę dokumentus, pažūret kini.

Mums bestovint prie lango, aš pamačiau kino teatro link einančius tris jaunus vyruskus. Nors jie buvo apsiureng civiliaiš rūbais ir aš nei vieno jų anksčiau nebuvau matęs, vidiniu jausmu, kuris per slapstymosi laika buvo išlavėjės, supratau, kad tai milicia ateina mano dūselės ir kad mano laisvas ir smagus gyvenimellis eina trumpyn, su kiekvienu jų žingsniu manęs link. Savo nuojautą pasakiau Janinai, ji nepatikėjo, bet patarė man dėl viso pikto eit į tualetą ir tenai pralaukt kuri laiką. Aš norejau taip padaryt, bet jau buvo vėlu, jie buvo mane pastebėję. Man nespėjus nueiti iki tualeto, jie mane pasivijo, čiupo už rankų ir paklausė, kokia mano pavarde. Kadangi aš buvau mintinai iškales Janinos švengerio visus anketinius duomenis ir jie man ne kartą buvo padėję, ir si kartą aš pasakiau jo pavarde. Tuomet vienas iš vaikinų išsitraukė mano pasę, atverė tą lapą, kur yra nuotrauka, iodydamas ją man, paklausė, kas tada, mano manymu, čia nuotrauka. Tuomet aš nesupratau, kaip pas juos atsirodo mano dokumentai, bet pukiai supratau, kad mano dainelė sudainuota ir jau niekas ši kartą man išsisukt nebepadės. Zinomo mago Kopernilio tuo metu deia, šalia nebuvavo.

Prie mūsu priėjo Janina, mes atsiiveikinom ir mane nusivežė į mieliros valdybą. Ten aš sužinojau, kam turiu būti dékingas už savo susilaikymą. Pasirodo, Regina, praradus viltį, kad aš pas ją sugriju, pati ainešė mano dokumentus į miliciją ir pasakė, kur ir kelintą valandą, aš jos lauksiu. Nepaaškinamas moters minčių vinguriavimas. Juk dar pries mums susitinkant Janiną, kai mes gyvenom tik dviese, kažkas buvo nurodes Reginą milicijos darbuotojams ir pasakes, kad ji su manim gyvena. Ją buvo sulaukė, klausinėjo kur aš, musė, bet ji issigynė, kad su manimi jau negyvena ir kur aš randuosi – nežino. O čia pati nuejus mane parivedė. Nebėtu keista, bet ji juk buvo pati sėdėjusi ir žinojo, kad kreiptis pagalbos į miliciją yra žema liki ko prieina moters kerštas, kai ji jaučiasi ižesta. Galu gale, ji turėjo nemažai pažiastamu ir galėjo paprašyt, kad jie mane sudauzyt ar kaip nors kitaip už ją man atkerstyti. Bet siaip ar taip man teko važiuoti į zoną, nes teismas, kadangi aš slapsčiausiai ir manęs negalejo ilgą laiką rast, už aklių mane perteise, tą patį baumės laiką atlithi griežto réžimo kolonijoje.

Visą bausmės laiką aš susirašinėjau su Janiną, ji atvažiuodavo su manimi pasimatyt, susipažino su mano mama. Iš laišku, kuriuos aš gaudavau nuo mamos, sužinojau, kad Janina mamai labai patiko. Tai buvo pirmas atvejis, kai mama pagyre mano pasirinkimą. Aš galvojau, kad dabar mano likimas tikrai pasikeis į gerąj puse. Bausmės atlikimui mane atvežė į Marijampolės griežto réžimo zoną. Marijampolė tada dar vadino Kapsuku. Palyginus su Pravieniškių sustiprintu réžimu, Mari-

jampolėje tais laikais buvo daug laisviau, jokio réžimo. Neišk, kur nereikia gyvenk, kaip nori, niekas, nei administracija, nei kolegos zekai nekreipdavo į tame démesio. Kiekvienas gyveno savo gyvenimą. Nebuvo tu vaikiskų zekiškų išstatymų, kuriuos vykdysi privalo pirmą kartą pakliuva už grotų. Cia daugumas nuteistųjų turėjo keturių, šešių ir daugiau teistumų stažą. Tokie žmonės jau nebuvavo tie vaikai, kurie, pirma kartą pakliuva į kalejimą, stengiasi bet kokią kaina pakilti aukščiau už kitus.

Cia autoritetas kitą nuteistujų tarpe jau nebuvuo užkariaunamas rau menų mase, mokėjimai mušti, jėga kaip Pravieniškėse.

Marijampolėje daug daugiau reikmės turėjo protas, mokėjimas īvertint situaciją, priimti protinę sprendimą ar duot vertiną patarima. Ašišku, ir čia būdavo konflikty, kildavo mušynių, būdavo aukų, bet dažniausiai visos mušynės kildavo tarp girtų. Bet ne taip dažnai ir ne tiek daug kaip Pravieniškėse.

Sėdet buvo daug lengviau ir ramiau, bet man šie du metai tétesi nepalyginamai ilgai. Ilgiau negu pirmi trys su puse. Tėsės ligiau todėl, kad laisvėje buvo likus Janina. Turbtū aš buvau išimylięs. Nebuvodienos, kad aš apie ją negalvočiau, nekurčiau mūsy bendo gyvenimo planu. Turbtū todėl taip prialgdavo man lākias. Galvodaivau aprūpint ją viskuo, kad jai daugiau gyvenime netekėt ir jaust sunkumus. Mintyse staciū jai aukšines pilis. Buvau valikskai naivus ir net ne susimastydavau, iš kokių lėšų aš sukursiu jai tokį gyvenimą? Aš, kurių nesugebėdavau pasirūpinti net savimi, norėjau rūpintis kitu. Ir argi galbūt gyvenime suplanuota laimė? Laimės nesuplanuoti.

Laiškas neslovi viejoje ir štai atėjo mano išėjimo į laisvę diena. Aš buvau laimingas. Buvau laimingas ne tiek todėl, kad išeiu į laisvę, kiek todėl, kad pasimatyti į gyvensiu su Janina. Mes įau buvom viską sutare. Išėjės pro kolonijos vartus, aš pamačiau ją, jau manęs laukiančią. Aš buvau laimingas ir viskas aplinkui man atrodė šventiška. Mes nuvážavom tiesiai pas ją į namus, kur aš ir pasilikau. I namus pas maną aš su Janina nuvážavau praéjus tik kažkuri dviem savaitėms posavo sugrižimo. Ir tai jos iniciatyva.

Mama džiaugėsi, kad aš gyvenu su Janina, jos kažkaip abi sutaravo. Bent jau skaitydamos notacijas man, auklédamos mane. Aš suprantu, dabar suprantu, kad jos abi norėjo man gero, stengési, kad aš daugiau nepaklūčiau ten, iš kur neseniai gržiau. Bet tada mane tai retkarčiais siutindavo. Aš pastebejau, kad tapau daugiau nervuotas, negu ankstčiau. Ypatingei, kai buvdavau išgéręs. Ir nors būdamas zonoje aš daug ką galvojau pakeist savo gyvenime, tame tarpe ir nustot géręs, bet kai išėjau, atsisakyti gérimo man neužteko valios. Janina prašydavo manęs, kad aš negerciu. Bet jei pas mane ateidavo koks pažintamas, ir mes pradédavom su juo gert buteli, li taip pat sėsdavo už stalo. I mano klausimą, kodėl ji geria su manimi, ji nenor gadiant su manimi, mažiau klūtų man ir, kad būdama blaivi, ji sakė tėsą ar ne? Isidarbint man nesiskė. Dirbtai mažai apmokamą darbą nenorėjau aš, o i geriau apmokamą darbą manęs nenorėdavo priimti. Aš neturėjau nei stažo, nei specialybęs. Atvirai pasakius, aš ir nemokėjau nieko. Todėl gyvenau išsilaikomas. Ji labai del to ir nepyk, svarbiausia, jis norėjo, kad aš mažiau gerčiau ir nesivalciočiau. Ji manę, kad jei aš,

išėjė į miestą, grįždavau girtas, tai tame buvo išpainiojusi kita moteris, ir aš buvau jai neištikimas. Ji klydo, bet argi galėjau aš tai jai irodyti. Ji netikėjo. Tada, gyvendamas su ja, aš nei kartu nebuvau jai neištikimas. Nors progti buvo, bet kažkas viduje mane nuo to sulaukėdavo.

Taip mes pragyvenom puse metų, ir per tą puse metų mano nuskalmai buvo tik tokie, kad aš niekur nedirbau ir reikariai išgerdavau.

Ta dieną viena Janinos draugė šventė pas mus savo gimimo dieną. Apie tai buvo sutarta iš anksto. Jos padengė stalą, susirinko draugai su sveikinimais ir gėlėmis. Aišku, aut stalo merginos pastatė ir degtinės, kaip gi be to. Svečiai taip pat atsinės savo degtinės. Kai dar nebuvu susirinkę svečiai, Janina, bijodama, kad aš prisigėjės ko nors neiskrėčiau, prašė mane mažiau gert ir daugiau užkast. Reikia pasakyti, kad gerdamas aš nemegdavau užkast ir todėl greičiau už kitus nusigerdavau. Bet tą naktį mes baliavojom nuo astuonių vakarų iki devynių ryto, aš, noris ir mazai ir retai užkāsdamas, likau blaiviavias. Geriau lygial su visais. Gal todėl, kad buvau pažadėjęs nepadaryt jai gedos. Iki ryto, kai kurie svečiai spejo prisigerti, numigt, sėst prie stalo ir vėl apsvoja. Baigesi tuo, kad prisigērui ne aš, o mano Janina.

Rytė išskirčius svečiams, Janina nėje pas kaimynus i kitą namą pasiskolint cigarečiu, nes per naktines linksmibes cigaretės buvo pasibaigusios. Jai išeju, už penkių minučių suskambo telefonas. Skambino Janina ir prasė, kad aš ateiciau pas kaimynus. Kai aš tenai nėjau, pasirordė, kad tenai taip pat kažkokia proga vyksia balius. Janina mane supažindino ir pasodino už stalo su kitais svečiais. Pati nėjė i virtuve pas šeimininkę. Už stalo aš prasidėjau gal pusvalandį. Išgeriau, apie kažką kalbejom, juokavom. Po to aš atsiaprāsės ir pasakės, kad esu jau pavargės ir noriu miego, susirošiau namo. Nuėjau į virtuve ir pasakau Janinai, kad jau laikas namo. Ji su šeimininke nebuvo baigus kažkokio pokalbio, todėl pasakė, kad aš eiciau, o ji netrukus ateis. Aš išėjau.

Reikia pasakyti, kad aš esu labai payodus ir kadangi tenai, kur ji buvo ir vyrų, manye émén siuntėt pavydas. Ir nors protu aš sunvokiau, kad taip pavydėt kvaila ir tenai nieko nelivys, bet užgesinti savyje pavydo jausmo nesugebėjau. Po mano sugrižimo, iki to laiko, kol grižo Janina, praejo tik kokios dešimt minučių, bet man tos minutės pavirito į valandas. Nežinau, ką ji ten būdama kalbėjo su savo pažistama, bet grižo ji nusiteikus agresyviai. Tik ižengus pro duris, ji puolė mane kaltinti, kad aš apie ją klausausi visotkių apkalbi, tikiu tom kalbon ir todėl kaltinu ją, nebūtom nuodemėm. Nežinau, nesupratau apie ką ji kalba. Aš su niekuo apie ją nekalbėjau ir niekuo jos nekalitinau. Bandžiau jai išaiškint, kad aš nesuprantu apie ką ji kalba. Ar Janina buvo pernelyg girta, ar jai tikrai kas nors prikalbėjo nebūtu dalyku, tuo nuteikdami ją prieš mane, bet ji manęs nesiklausė. Tokioje būklėje aš jos dar nebuvau matęs.

Ji puolé nagais draskyt man veidą. Tuomet mano galvoje kažkas trūko, perdege kažkokia lemputę, nes kas išvoko toliau, nuo to momento aš nebeatsimenu. Kiek praėjo laiko, nežinau.

Pradėjau suprast ir vertint, kas vyksta aplink mane, kai pamačiau ją gulincią ant grindų, o savo rankoje kruviną didelį virtuvinių peili. Is kur ir kada jis pas mane atsirado,— nežinau. Aš puchiau skambinti į greitąją pagalbą, išbėgau per duris ir nubigau prie netoli namo esančią telefoną būdėlę. Namuo' už kelij žingsnių stovėjo telefonas, bet aš apie tai netgi neprisiminiu. Man atrodė, kad greitosios nera labai ilgai, ir aš skambinau dar du ar tris kartus.

Laikas labai užsiėses, nors veliau aš sužinojau, kad nuo pirmo mano skambučio iki mašinos atvažiavimo praėjo dvylka minucių. Nemoku paauskint, kaip aš tuomet jaučiaus.

Aš plaukiojau kažkokiam rūke, viskas kas vyko, man atrodė nerealu. Vienintelė mintis buvo, kad Janinos daugiau nebéra, gyvenimas baigėsi. Nepamenu kaip aš nuvažavau iki mamos. Bet, kai ji atidarė duris ir pamatė mane, pakraupo.

Kaip ji veliau pasakoj, vaizdas, jai atidarius duris ir pamačius mane, buvo baisus. Aš priesais, ją stovėjau sudraskytu veidu, kruvina striu-ke ir su peiliu rankoje. Kodėl tiek laiko aš nesijoausi peili, neišmečiau jo, nežinau, net neisiauvaizduoju. Man lėjus į kambari, pirmas mano žodis buvo „uzmušiau“.

Mama išsigando, puolet klausinėti kas išvoko, ką aš užmušiau. Jai nei galvą negaliėjo atelit mintis, kad aš kalbu apie Janiną. Tuo metu, aš nieko jai nesugebėjau paauskint, ir kartojuau tik tą vieną žodi, kad užmušiau ir verkiu. Mama nuo paaglystes metų nebuvu mančius manęs verkiantį, o tada man buvo dvišeimt devyni metai, ir aš verkiau.

Suprantamai, ką išvoko, aš sugerbėjau paauskint tik po keleto valandų, kai šiek tiek apimau. Jai tai buvo smūgis, bet mama nebūtum mama, jei nesuprastų mane ir širdyje nepateisintų mano poelgio.

Vakare aš nucėjau skambinti į greitosios pagalbos stotį, kad sužinot i kokią ligoninę nuvežę Janiną. Ji buvo nugabenta į Respublikinės klinikas.

Sužinojė telefono, paskambinau į reanimacijos skyriu. Sunku nupasakot tą būkė, tą jausmą, kol aš laukiau, kada tenai pakels rageli ir pasakys man — givą Janina ar ne. Žinau tik, kad tai nebuvė baimė prieš manęs laukiančią atsakomybę, pries bausmę, kuri manęs laukė, jei ji būtų mirus, pries ilgus metus kalejimo. Ne, tai buvo kążkas kita. Sirdis daužasi it pašelusi ir aš širdyje meldžiau Dievo, kad tik neisigirciau paties blogiausio. Kai anoję pusejė pakelė rageli ir paklausė, kas domisi Janinos sveikata, aš negalėjau atsakyti, kad domisi tas, kuris ją subadė. Ir vėl, kaip ir aksčiau, kada prispirdavo bėda, aš pasinaudojau Janinos švogerio pavarde. Su nekantrumu, baime ir vitimi aš laukiau atsakymo. Kaip akmuo nukrito nuo širdies, kai aš išgirdau, kad, nors ligonės būkė labai sunki, bet jie tikisi, kad jaunystė ir stiprus jos organizmas padės jai išsikapstyt ir pasveikt.

Aš skambindavau po tris, keturus kartus per dieną, teiraudamasis apie jos sveikatą. Vis tik buvo perdurtos kepenys, plautai ir pažeista krūtinės ląsta.

Po operacijos, kai jai truputį pagerėjo, ją iš reanimacijinio skyriaus perkėlė į bendrą patalą. Tenai vėl pablogėjimas, vėl operacija ir vėl reanimacija.

Aš meldžiausi, meldžiausi, kad jū pasveiktu, kad man atleisti. Bet supratau, kad tai nerealiu, per didelę mano kaltę prieš Janinę. Mano supratimu, to atleisti, net ir mylinti moteris negalejol.

Aš stebėjausi, kodėl manės neleško miliciai, kodėl nevyksta tardymas ir manės neuždaro į K.P.Z. Juk žaizdos pas Janiną pjautinės-durtinės ir tokiai atvejais pati ligoninė praneša miliciai. Bet per anktį aš stebėjausi.

Vieną ankstų ryčią jie prisistatė. Nugabeno mane į miliciją ir uždare į kameros. Po kokios valandos, vėl — į mašiną ir kažkur nuvežė. Aš nesupratau, kur mane veža ir ko. Argabeno į prokuratūrą. Aš buvau išitikinės, kad namo jau nebeigrįšiu. Todėl labai nustebau, kai mane lydejį milicininkai, ileido mane į tardytojo kabинeta, o patys koridoriumi nuėjo tolyn, o ne liko prie kabineto laukti.

Suzinojau, kad Janina parase pareiškimą, man bus keliamo baudžiamoji byla, pagal šimtas vienuoliuko straipsnio, antrą dalį. Kaip vėliau suzinojau, pareiškimą jį paraėti, verčiama savo sesers.

Papasaakojaus tardytojui, kaip viskas buvo ir kad nusikaltimo meno aš neatrimenu.

Mane paleido ir nereikėjo netigi pasirašyt, kad niekur neišryksiu. Bet, turbūt, dėl to aš jaučiausi dar blogiau. Jei mane būtų uždare į areštine, man, turbūt, būtų lengviau. Aš galėčiau nors dalinai pasijust dėl Janinos nukentėjės, netekės laisvės. Galečiau ją, kaltini dėl pareiškimino parasymo. O dabar netigi tos menkos uždangos prieš savo sąžinę netekau.

Bet aš labai džiaugiausi, kad jis svelksta. Man ilgai teko save drąsint, kol aš ryžausi aplankyt ją ligoninėje. Bet nuykėt jos aplankyt blaivus,

aš neišdrīsau, neužteko drąsos pažiūrėti jai į akis, būnanti visiskai blaviam.

Kai iėjau pas ją į palatą, aš nėžinojau, ką kalbėt, kur žiūret ir kaip elgits.

Janina buvo labai išblyškus, sukritusiu veidu. Ji paklausė, ko aš atėjau. Ką aš į tai galėjau atsakyti? Ašiškint apie savo jausmus jai, buvo ne vieta ir jau ne laikas. Aš supratau, kad taip mūsų viskas baigia. Tai buvo man balsiusia. Aš stovėjau ir tyliėjau. Ji pasakė, kad aš eiciau mano, išvare mano. Aš pailku mano atnėstus jai galviniosius gerimus ir išeiu. Jeigu aš būčiau nuėjės visiskai blaivus, gal ji būtų kitaip į mane pažiūrėjus?

Bylos kažkodėl neiškėlė, turbūt todėl, kad aš kviečiamas į prokuratūrą akistatai atvykdavau, o Janina niekada nepamatysi.

Gyvenau pas mamą. Niekuo nereikėjo rūpintis, mama stovėdavo turgtuose, pardavinėdavo viską, ką būdavo sunku gaut parduotuvėje. Gauzdavau ir pavalygt, ir išgert, buvau aprengtais. Gyvenau tokį gyvenimą, koki buvau iprateis nuo mažų dienų.

Buvu nemaižai pažistamu, kurios mielai likdavo pas mane naktvet. Taigi ir sekso klausimu, problemų nebuvu. Jau tapo šeimos tradicija vakariniai išgerimai namuose. Mama vis daugiau gerdavo. Tiesa, piri-

miausia ji žiūrejo, kad namuose būtų valgyt ir apsiengt, o tik paskui deginė.

Retkarčiais su pažistamais, iš naturėjimo ką veikti, eidavau gaudyt kaip mes vadindavom „karos” — išgerusiu žmonių, paš kuriuos gali būt pinigų. Atjungdavom ir apkraustydavom kisenes. Bet tokie mano žygiai buvo daugiau iš išpratimo, dėl to, kad naturėjau užsiemimo, negu todėl, kad reikėjo pinigų.

Nors aš jau niekada nesitikėjau pamatyti Janinos, bet vieną vakarą pasigirdo beldimas į duris. Mes su mama ir jos sugyventiniu, kaip vi-sada išgerinėjom. Mama atidarė duris ir į kambarį lėjo Janina su man nepazistama moterimi. Aš apsidžiaugiau, bet likau toliau sedėt prie stalio, nes nėžinojau kaip man elgits. Nėžinojau, kaip Janina reaguos į mano džiaugsmą, nežinojau, ko jis atvažiavo pas mane ir kas ta moteris. Bet Janina pati su manimi pasisveikino, pastebėjau, kad ji, kaip ir jos palydovė, yra išgerusios ir linksmai nusiteikusios. Pasirodė, kad jos su savimi atsivežė degtinės. Sužinojau iš Janinos, kad moteris, kuri atejo su ją, yra ta moteris, su kuria ji pasikeitė butais. Ji buvo muzikos mokytoja. Janina atvažiavo pas ją iš Siliutės baigt tvarkyt kažtokiu dokumentu, ta proga sutvarke dokumentus išgérė ir, kadangi ji labai gerbia mano mamą, tai nutarė ją aplankyt. Janina tuos žodžius pabrėžė, kad aš suprasciau, kad jis atvažiavo ne pas mane, bet pas mano mama. Aš pulkiui mačiau, kad jis taip sakė, norėdama tais žodžiais sutvirtint savo savigarbą. Taip žodžiai jis man norejo duot suprofesijai. Kad jis man nėra ateidiūs už mano neapgalvotą poelgi ir aš jai visiškai nerūpiu. Bet aš mačiau, kad mama buvo tik pretekstas jos atvažiavimui, ir jis man seniai ateido ir ant manes nepyksta. Vis tik aš vėl ėmiau jos atsiptarišnėti, mama išgali palankę mane ir mes galutinai ir, galima sakyt oficialiai, susitalkém.

Nakti ta moteris išskrietus taksi, išvažiavo namo, o Janina liko naktvet. Lovoje mes galutinai susitalkėm. Ji prisipažino man, kad suprato, jog dėl išyvusio konflikto ji daugiau kalta, ir jau seniai man ateido. Ji seniai būtų su manimi susitalkius ir niekada nebūtų rašiusi pareiškimo, jeigu ne jos sesuo. Aš užvedžiau kalba apie tai, kad būtų general, vel pradėt gyvenimą kartu. Kalbėjau, kad viskas susitarkys, kad aš mesiu ger, pradėsiu dirbt ir niekada nepakelisu pries ją rankos. Ji atsakė, kad bijo vėl gyvent su manimi, ir jai dar reikia laiko apsistiprindimui. Nežiurint visų mano pastangų susitart su ja, konkretaus atsakymo — taip ar ne — aš negau. Kitą dieną ji išvažiavo namo, i Si- lute.

Išvažiudama ji man paliko savo adresą, bet tik todėl, kad aš žiūnočiau, kur rasyt laiskus, jei sugalvočiau jai parašyti. Atvažiuot pas ją, man buvo uždrausta.

Štai tada aš pradėjau gert, kaip dar nebuval gėrės. Nuo itarinėjimų ir pavydo man tiesiog ištino galva. Ji man draudė pas ją atvažiuoti, vadinas, ji turi kitą, su kuriu gyvena. Tai kodėl man to nepa- sako, kodėl atvažiavo pas mane, kodėl erzina! Sitie iš panasūs klausimai kankino mane diena ir naktį. Būdavo lengviau tik užpylus smegmėnis iki pat viršaus deginti. Po jos atvažiavimo paejo apie porą sa-vaciū.

Viena dieną aš jau prisivašinės, gržinėjau namo. Buvau girtas, tu-rejau pinigų ir eidamas namo, planavau numigės važiuot pas vieną pa-

žištama, kuris turėjo neblogą, selerį ir ten praešt linksmynės. Kai iki mano namo, kuris stovėjo gatvų sankryžoje, buvo likę apie šimtas metrų, vieno, namo atveriamė lange, aš ant palangės pamačiau stovint televizorių „Šilelis“. Aplinkui nesimaičiau nei vieno žmogaus. Bent jau as savo užpiltom akim jų nemaičiau. Praeitamais pro šali, aš ištisian ranką ir pasiemiau nuo palangės televizorių. Aš jį pasiemiau automatiškai, ape nieką negalvodamas.

Kai priejau iki savo namo, aš pradėjau galvot, kam aš jí paemiu. Jo man nereikėjo, pinigų turėjau, o čia vaigystė vadinas, vél teismai ir vél zona. Nešt atgal aš pabijoju, išmest galla, o kadaangi man atrodė, kad niekas nemate kaipt aš paėmiau tą prakeikta televizorių, aš nutariau jį parduot. Galvojau, kas padaryt, to jau nebepakeisi ir reikia bent pa-sinaudot tuo. Neužeidamas nuvažiavau į turq, kuris randasi prie gele-zinkelio stoties. Nusipirkau juodą celofaninį maišeli, išidėjau televizo-rių ir nuėjau į „balagana“ atsigert alaus. Nes, kol sprendžiau problemą — ką daryt su televizoriumi, kaip toliau pasiegt, gerokai prablaivėjau ir ištroškau. Besédimt ir begeriant aly, greitai svarsčiau, kur, kam ir už kiek parduo televizorių. Aš supratau, kad norédamas greitai parduoti turėsiu pasitenkint puse arba netgi mažiau jo realios kainos. Bet iš kitos puses, nesitampyt man jo visą dieną, tuo labiau, kad galvojau va-žiuot pas draugą ir žavią jo selerį.

Taigi apsisprendžiau, ir nuvizačiau pas žmogų, kuriam, kaip žinojau, sodo namelyje buvo reikaltingas televizorių. Jি radau namuose, truputį pasiderejom ir, gavęs pinigus, aš išėjau. Atgal važiavau pro geležinkelio stotį, tai nutariau užėjti į turq, pas mamā, ji ten prekiavo.

Susitikęs su mama, sužinojau, kad mangs dėl televizoriaus jau ieško. Pas ją, į turq, buvo atėję televizorių šeimininkai.

Pasirodo, kai aš émiau televizorių, nuo palangės, mane matę netoliše gyvenantys čigonai, o je mane pažinojo. Jie atbeigt ir pasakė televizoriaus šeimininkui kad jo televizorių jau pavogė ir kas tai padarė. Jis, žmogelis, būdamas kitame kambary, negi dar nežinojo, kad televizoriaus jau nebėturi. Ir po viso to, jie dar stebisi, kad yra nemiegstami kalėjime.

Vadinės man reikėjo dingt iš namų, ir pagéaidautina ant kuo ilgiau. Pasakiau mamai, kad važiuoju pas Janiną ir nuijau į autobusu stotį. Bet manęs laukė nesékmė, paskutinis autobusas į Šilutę jau buvo išvykęs. Sekantis bus tik ryte. Pagalvojau, kad šiandien jau nebėsės niekur išvažiuot, bet prisiminiu, kad dar yra geležinkelis. Nurykės į geležinkelio stotį, pamačiau kad į Šilutę nevažiavojo ioks traukinių. Tuomet nusprendžiau važiuoti iki Klaipedos traukiniu, o iš tenai — autobusu į Šilutę. Traukinių buvo tik naktinis, is Kauno išvažiuoją puse pirmos nakties. Buvo dar gana anksti, tik aštunios vakaro.

Pasiėmės buteli, nuijau leist laiką pas pažistamą, kuris gyveno netoli stoties. Kiek išgérė nepamatenu, bet šialp ar taip, ryte, puse septynių aš buvau Klaipėdoje. Tiesa, velniškai skaudėjo galvą, ir joje buvo tik viena mintis — alus! Baigėsi tuo, kad į Šilutę aš atvažiavau tik vaka-rejančių ir vėl prisivažiųs. O manęs dar laukė pats atsakalingiausias momen-tas. Reikėjo susitikti su Janina ir išvis aš nežinoju, kas manęs laukia. Gal duris atidarys ne jí, o jos draugas. Gal jí nenorės manęs išleist ir man teks nakyti kur laiptinej.

Susiemiui kiek galėjau, ir émiau ieškot, kur yra Laisvés prospektas.

Kadaangi buvau išgéręs, manyje vél prabudo pavydo jausmas. Mintyse aš jau kūriau planus, keršto planus, jai ir jos išivalduojamam drau-gui. Galu gale radau man reikaltingą namą ir butą, kuris, pasirodo, buvo penktam aukštę. Reikia pasakyti, kad jos namo ieškojimas užėmė gana daug laiko ir aš siek tiek atgavau formą.

Užlipęs į penktą aukštą, ilgai užgniaužęs kvapą klausiausi prie durų, tuo pat metu galvodamas, kad bus visai gražu, jei Janina man pamelavo savo adresą. Kur tada dėtiš naktį? Joks autobusas ar tuo labiau traukinių naktį nevažiuoja į Kauną. Nusprendės, kad reikia baigt su visais ne-zinomaisiais, nes besiklausant per duris is nieko neigirdau, nuspau-džiau skambutį.

Duri, kaip man tuomet pasirodė, labai ilgai nieks neatidare. Bet štai jos atsivérē į tarpduryje aš pamacią Janiną. Nors ir keista, bet man ji nepasirode, kad mane pamačius, buitu nustebus. Gal jí duodama man savo adresą, šito tikėjosi? Illeido mane į butą, kur aš iš kartu pradėjau dairytis kokiu nors žymiu, kad čia gali būti vyras. Deja, vietoj vyrо pamačiau žavią, devyniolikos metų panele. Pradėjau kalbėti su Janina, klausinęs jos kaip gyvena ir panašias nesąmonės, kaip išprasta netiketai užgriuvus į svečiūs.

Pradėjau pasakot, kad labai jos pasiliogau ir todėl negalėjau susilaikyt neavžiavės. Nors aš sakiau tiesą, kad labai jos pasiliogau, bet jí mano žodžius žiūrijo nepatikliai. Ji pasakė, kad nereikėjo man skubet su at-važiavimu, nes, kaip jí man sake, kai buvo pas mane atvažiavus, ji dar nera apsisprendus dėl mūsų tolimesnių santykijų. Šiaip ar taip, bet po il-gų diskusijų, aš pasilikau pas ją. Apie tai, kad manęs turbūt išsko mi-licija, aš jai nieko nepasakiau. Atvirai pasakius, tuo metu aš ir pats apie tai buvau pamiršęs. Būt su já, likti pas ją, aš norėjau dėl jos, ji man buvo reikalinga, o ne todėl, kad manęs ieškojo dėl vagystės.

Vėliau sužinojau, kad ta žavi mergina yra Ingė, jos žvogerio sesuo, kurią jí atsikvietai iš Kauno, kad nebūtų nuobodų gyvent vienai. Vėl, kaip ir mūsų pažinties pradžioje, gyvenom triše, viename bute. Tik ši karta tai nebuvuo gyveninamas trise kalp senais laikais, aš prie Ingos nesi-meilinai, mes buvome su ja tik draugai. Nors negaliu pasakyti, kad jí manęs netraukė kaip moteris. Ji buvo jauna, graži ir iš jos elgesio su manimi, ypatingai, kai namuose nebūdavo Janinos, man susidare išpu-dis, kad jí nepriestarausty susipažint su manimi arčiau.

Ir, vel, kaip ir ankciau, aš gyvenau Janinos išlaikomas. Nors aš tu-rejau prie savę dokumentus, bet oficialai ieškot darbo nenorejau, nes aš galvoju, jeigu manęs ieško milicia, tai išsidarbindamas į valdiską darbą, aš padėsiu jiems mane rast. O šito aš netroškau. Janina dirbo par-duotuvejė, ir truputi paspekuoliavo deficitu. Bet ir sedėt namuose, su-tinkant ir išlydint ją į darbą, nepatogu, nors ir malonu.

Žodžiu, Janinos prašymu, jos kaimynas mane idarbino į statybas pri-vaciąi, kur ir pats dirbo mūrininku. Kadangi aš mūryt nemokėjau, ma-ne priemė pagalbiniu. Darbas man, nepratusiam, buvo sunkus, bet ir laisvo laiko aš turėjau daugiau nei mūrininkai. Primašai skiedimio ir laisvas. Turbūt todėl, kad aš turėjau nemažai laisvo laiko, mane pradejo siuntinėti į krautuvę. Aišku, atnėt alkoholio į geriant, prisidėt sa-vu pinigų, man nereikėjo. O gérinamas buvo kasdieniniis iprastas reika-vias. Iš darbo aš pradėjau grįžti gerokai išgėres. Janinai tas nepatiko, ji

Kadangi buvau išgéręs, manyje vél prabudo pavydo jausmas. Mintyse aš jau kūriau planus, keršto planus, jai ir jos išvalduojamam drau-gui. Galu gale radau man reikaltingą namą ir butą, kuris, pasirodo, buvo penktam aukštę. Reikia pasakyti, kad jos namo ieškojimas užėmė gana daug laiko ir aš siek tiek atgavau formą.

Užlipęs į penktą aukštą, ilgai užgniaužęs kvapą klausiausi prie durų, tuo pat metu galvodamas, kad bus visai gražu, jei Janina man pamelavo savo adresą. Kur tada dėtiš naktį? Joks autobusas ar tuo labiau traukinių naktį nevažiuoja į Kauną. Nusprendės, kad reikia baigt su visais ne-zinomaisiais, nes besiklausant per duris is nieko neigirdau, nuspau-džiau skambutį.

Duri, kaip man tuomet pasirodė, labai ilgai nieks neatidare. Bet štai jos atsivérē į tarpduryje aš pamacią Janiną. Nors ir keista, bet man ji nepasirode, kad mane pamačius, buitu nustebus. Gal jí duodama man savo adresą, šito tikėjosi? Illeido mane į butą, kur aš iš kartu pradėjau dairytis kokiu nors žymiu, kad čia gali būti vyras. Deja, vietoj vyrо pamačiau žavią, devyniolikos metų panele. Pradėjau kalbėti su Janina, klausinęs jos kaip gyvena ir panašias nesąmonės, kaip išprasta netiketai užgriuvus į svečiūs.

Pradėjau pasakot, kad labai jos pasiliogau ir todėl negalėjau susilaikyt neavžiavės. Nors aš sakiau tiesą, kad labai jos pasiliogau, bet jí mano žodžius žiūrijo nepatikliai. Ji pasakė, kad nereikėjo man skubet su at-važiavimu, nes, kaip jí man sake, kai buvo pas mane atvažiavus, ji dar nera apsisprendus dėl mūsų tolimesnių santykijų. Šiaip ar taip, bet po il-gų diskusijų, aš pasilikau pas ją. Apie tai, kad manęs turbūt išsko mi-licija, aš jai nieko nepasakiau. Atvirai pasakius, tuo metu aš ir pats apie tai buvau pamiršęs. Būt su já, likti pas ją, aš norėjau dėl jos, ji man buvo reikalinga, o ne todėl, kad manęs ieškojo dėl vagystės.

Vėliau sužinojau, kad ta žavi mergina yra Ingė, jos žvogerio sesuo, kurią jí atsikvietai iš Kauno, kad nebūtų nuobodų gyvent vienai. Vėl, kaip ir mūsų pažinties pradžioje, gyvenom triše, viename bute. Tik ši karta tai nebuvuo gyveninamas trise kalp senais laikais, aš prie Ingos nesi-meilinai, mes buvome su ja tik draugai. Nors negaliu pasakyti, kad jí manęs netraukė kaip moteris. Ji buvo jauna, graži ir iš jos elgesio su manimi, ypatingai, kai namuose nebūdavo Janinos, man susidare išpu-dis, kad jí nepriestarausty susipažint su manimi arčiau.

Ir, vel, kaip ir ankciau, aš gyvenau Janinos išlaikomas. Nors aš tu-rejau prie savę dokumentus, bet oficialai ieškot darbo nenorejau, nes aš galvoju, jeigu manęs ieško milicia, tai išsidarbindamas į valdiską darbą, aš padėsiu jiems mane rast. O šito aš netroškau. Janina dirbo par-duotuvejė, ir truputi paspekuoliavo deficitu. Bet ir sedėt namuose, su-tinkant ir išlydint ją į darbą, nepatogu, nors ir malonu.

Žodžiu, Janinos prašymu, jos kaimynas mane idarbino į statybas pri-vaciąi, kur ir pats dirbo mūrininku. Kadangi aš mūryt nemokėjau, ma-ne priemė pagalbiniu. Darbas man, nepratusiam, buvo sunkus, bet ir laisvo laiko aš turėjau daugiau nei mūrininkai. Primašai skiedimio ir laisvas. Turbūt todėl, kad aš turėjau nemažai laisvo laiko, mane pradejo siuntinėti į krautuvę. Aišku, atnėt alkoholio į geriant, prisidėt sa-vu pinigų, man nereikėjo. O gérinamas buvo kasdieniniis iprastas reika-vias. Iš darbo aš pradėjau grįžti gerokai išgėres. Janinai tas nepatiko, ji

prasydavo manes, kad aš liaučiausi gėres. Bet kaip negert, kaip i manė žiūrė kartu dirbantys žmonės, jei aš padesi atsisakinėt nuo siūlomos degtinės? Kieno vežime sėdi, to ir dainą trauki. Aš jai stengiausi tai išaiškint, bet jos mano argumentai neįtikino.

Teko palikti darbą, nes ji pareiškė, kad aš pasirinkčiau — ji arba degtinę. Bet i gérinė namuose, ji, kaip ir anksčiau, žiūrėjo tolerantiškai. Inga tuo laiku draugavo su vaikiniu. Tas vaikinas žymus Šilutėje sportininkas, štaigistas. Bet be sunkumų kilnojimo jis dar užsiimdamo degtinės kontrabanda į Lenkiją. Vaziuodavo ten kiekvieną savaitę ir prabuvės porą dienų Lenkijoje, padavės degtinę, grždavo atgal. Kaip lauktuvių, jis parvezdavo arménisko penkių žvaigždučių konjaku. Parvezdavo nemažai — po dešimt ir daugiau butelių. Ir visada gržtęs užsukdavo pas Ingrą. Aiski, ne tuščiomis, o su konjaku. Bet kiek aš supratau, konjeką jis atveždavo dėl manes, nes Inga gaudavo ir kitokią lauktuvyn. Pats jis nebuvo mėgėjas išgeri, bet sėsdavo prie stalo dėl kompanijos. Man jis patiko, ypačingai patiko tas jo charakterio bruožas, kad ko paprašytas, lei jis buvo pajęsus patenkinti prasymą, jis nemokėdavo atsisakyti, pasakyti „ne“. Tuo aš pradėjau naudotis. Kai baigdavosi konjakas, aš skambindavau jam ir skusdayausi sveikata. Jis pakviesdavo mane pas save į namus. Tenai visada būdavo nemažai degtinės. Pastatydavo butelių ir liepdavo taisyt sveikatą. Atskalbinėdamas tuo, kad vienas gert nemoku, ikalbėdavau jį prisiųjungti. Išgerės butelių, užsesdavau kalba, kad Inga jo pasiliigo, kad meiginos iргi serga, jis pasiūmdamo degtinės ir eidavom pratesimui pas Janiną. Taip tėdavosi tol, kol jis neįsvaziudavo į Lenkiją.

Grižus jam į Šilutę, viskas kartodavosi. Praejius kokiemis trimis metais, jis man pasakė, kad po pažinties su manimi, jis jaučia, kad uždarosi alkoholiuk, nes niekada gyvenime tiek néra gères. Mūsų pažinties pradžioje, jis norėjo išraukt mane į sportą. Siuše kartu su juo vankščiot į sale, rytais bėgiot krosiukus ir t. t. Bet gavosi kitaip. Ne jis mane išraukė į sportą, bet aš jį — į gérinę.

Gyvenimas Šilutėje man patiko. Po Kauno triukšmingumo, Šilute buvo mažas ir raamus miestelis. Dug žalumos ir tylių ramių gatvelių. Žmonės draugiški ir paslaugūs. Artėjo žiema. Janina susirgo plaučiu uždegimui ir atsigulė į ligoninę. Eida vau ją lankyt porą kartų į dieną. Ligoninė buvo nelabai toli, ir Janina dažnai skambindavo ir prašydavo mane ateit. Nežinau, ar ji manes pasiliugdavo, ar nerimavo todėl, kad namuose aš buvau likes vienas su Inga. Mano apsilankymų ligoninėje metu mes sutarėm, kad arteja žiema, todėl man reikia važiuot į Kauną, nė atsivéžt žieminių drabužių.

Atvažiau aš, kai dar orai buvo šilti, o dabar jau buvo lapkričio trečia. Gal ką nujausdama, Janina prasė manes, kai nuvažiavę į Kauną aš nesustikiau su draugais. Nes jি bijo, kad aš užgersiu ir neatvažiuosiu. Aš patikinu ją, kad viskas bus gerai ir lapkričio penktą išvažiavau. Su savimi pasiemiau du butelius ruginio samagono, kad parodyčiau mamai, koks geras samagonas Šilutėje. Kaune tokio negausi. Atvažiau į Kauną ir nuejau į turq̄ išeskot mamos. I namus elti bijojau, nes nežinojau, kuo baigėsi istorija su televizoriu. Galvoju sustarsiu su mama, kur jí man atnes drabužius, atiduosių jai samagoną ir važiuosiu atgal. Turge mamos neradau. Tą dieną ji buvo nusprendus pailsėt ir turgejuse nestovėjo.

Nusprendžiau užėit pas draugą, kuris gyveno netoli mamos ir jo pařašyt, kad jis atneštų man drabužius. Taip ir padariau. Pavažinai draugeli ūliutiskiu ruginuku, jis irgi pastate buteli. Baigus gert, parašiau mamai rasteli ir nusiūnčiau jí atnešt drabužius. Grižo jis greitai, atneše drabužius ir dar porą butelių. Išgértem jo atneštą šnapą ir aš užsimiau pažiūrėt, ar viską, ko aš prasiu rastetyje, mama įdejo. Žiemine striukė buvo idėta ne ta, kuria prasiu. Aš buvau jau girtas, jūra iki keilių ir baimės jausmas dingęs. Užsispypriau, kad man reikia būtinai kitos ir aš eisiu į namus patis. Draugas stengési mane atkalbēt, nes mama, kai jis buvo nuejės drabužiu, pasakė jam, kad manes ieško milicija. Kad dažnai jie lankosi namuose. Bet ar lengva atkalbēt girtą ir durną? Jam manes taip pat nepasise perkalbēt ir aš, paėmęs drabužius, kuriuos jis buvo atnešęs, ruojaus pas mama.

Jau buvo tamšu ir aš tikėjau, kad niekas mano atėjimo nepastebės. Kai mama atidare duris ir pamatė mane, iškart perspėjo, kad manes ieško milicija ir aš smarkiai rizikuju čia būdamas. Atsakiau, kad gatvėje tamšu ir manes niekas nepasiebėjo. Papasakojau mamai kaip aš gyvenu su Janina, pasikeičiau striukę ir palikęs savo telefono numerį, kad paskambintų, jei kas, susiūrošiau išeit. Man besileidžiant laiptais, pamaciau, kad i viršų kyla mano rajo-ninis su dviam pareigūnais. Juos pamatės supratau, kad pagirios man bus sunkios. Vėl K.P.Z. Lukiskių kalėjimas, tardymas ir teismo laukimas. Sunkiausios buvo pirmos dienos. Sunku buvo ne tiek todėl, kad netekau laisvęs, kaip todėl, kad graužė mintis, jog Janina pamanyti, kad aš užsigeriau ir todėl palikau ją. Ji nežinojo, kad aš buvau padares nusikalstima ir išėkomas. Na, šuo pripranta kariamas kaip žmonės sakos, susitikau su nelaisvės ir savo mintiniu ir aš už tą televizorių, kaip už „pavojingą“ nusikalstima, gavau tris su puse metų griežto režimo zonus. Ir vėl nuobodžios ir liūdnos viena į kitą panasius dienos ir naktys.

Pirmiausia, ka aš padariau, atvykės įzoną, tai parašiau Janinai laišką, kuriame paaiškinau, kodėl aš negrižau. Bet laiškas gržo atgal, su prierastu, kad adresatas tenai negyvena. Nežinojau kā ir galvot. Galvoju, ištekėjo ir išskraustė pas vyrą, vistik nuo mano suėmimo iki laiško parasymo, kai mane atvežė įzoną, praejo beveik metal. Pas mus ne-skubama nuteist, žmonės iki teismo važinėjo po du ar tris metus. Aš supratau, kad iš pilnai gaėjo ištékėt, kiek jai su manim kankintis. Bet sirdis man sakė, kad aš klystu. Aš pats sau nenorejau prisipažint, kad tikiu kažkokiu mistiniu šeštū jausmu. Bet vis tiek nutariau pabandyti ją surast. Pradejau siust laiškus į īvairias instancijas, kol sižinuoju, kad jí issikrausius į Jonavą. Sužinojau jos adresą Jonavos. Parašiau laišką ir ėmiau laukti atsakymo.

Vieną vakarą tvarkinys man atneše į sekciją laišką. Rasta aš iškart pažiūnu. Raše Janina. Dar neperskaiteles laiško, aš jau džiugavau. Jeigu jí man paraše, vadinas, viskas gerai ir jí už mano kliaidas atleido. Šiuo klausimu aš buvau teisus, bet džiugavau per anksti. Kai pradėjau skaičiuoti laiškų, man tarsi kas trenkė per galvą, akys aptemo, aplink nieko nebemačiau.

Laiške Janina raše, kad mirė mano mama. Jausmas, kuris apima kai sužinaltokiai žinij, yra nenupasakojaamas. Kartu su mamos mirtimi aš netekau visko, kas man buvo brangiausia gyvenime. Aisku, aš žinoju,

kad anksčiau ar vėliau tai įvyks, bet niekada negalvojau ir nesitikėjau, kad ši nelaimė įvyks taip greit, juk mama mirė, kai jai tebuvo šešias-dešimt metų. Ir niekada negalvojau, kad aš negalėsiu net jos laidotuvėse dalvavaut, nes būsiu už grout.

Praėjo keletas dienų, kol aš atsigavau ir galejau normaliai protaut ir paraišti Janinai laišką.
Vėl mes susirašinėjom, kūrėm planus ateiciai, bet netgi aš pats, jau nelabai tikejau savo planų įgyvendinimui. Nežinau, kiek manim tikėjo Janina. Kad greičiau praeity laikas, ēmiau po truputį sportuot, taip pat rašyt eileraščius. Darbą zonose rast jau buvo labai sunku, praėjo tie laikai, kai už normos nepadarymą sodindavo parų. Dabar kam pasisekė gaut darbą, tas laikesi išskibes į ji. Todėl laikas slinko labai lėtai ir nuobodžiai. Kiekviena diena viskas kartojasi, nieko naujo. Prabudės iš rytą, galejai pasakyti, kas įvyks šiandieną, kas pas tave ateis, apie ką kalbėsiesi ir t. t. Viskas kartojosi ir buvo iki skausmo pažystama ir nuobodu. Siek tiek pažairindavo kasdieninį nuobodulį laiškai, knygos ir televizorius. Labai laukdavau Janinos laiškų ir buvau be galio dėkingas jai už tai, kad ji manęs nepaliko.

Aš žinojau, kad ateitis, man išeju, tal šakėm ant vandens rašyta. Bet labai buvau dėkingas jai už tai, kad bent būnant čia, ji manęs neapleidžia. Kai man liko iki išejimo pora menesius staigia dingę Janinos laiškai. Aš nebegaudauvau iš jos atsakymo. Kiek nerasta laišku, atsakymo nebuvuo. Man buvo nesuprantama, kas īvyko. Viskas buvo pui-ku, laiškuose nesipykön ir stalgiai ji nustojoj man rašyt. Ko tik aš neprisigalvojau.

Naktimis nustojau miegojęs, pasidariau nervuotas, net artėjantį lais-vę man jau neatrodė tokia viliojanti. Prisgalvojau netgi iki to, kad Janina mirė. Bet paskui apsistojau prie to, kad ji sutiko žmogų ir supratu, kad su manimi laimės nematys, paliko mane. Kaip vėliau sužinojau, aš buvau nelabai tolis tiesos.

Pradėjau ruoštis į laisvę, ir galvot, kur reikės gyvent. Reikalas tas, kad mirus mamai, aš praradau butą. Taip gavos todėl, kad alisiradu namo, kuriame mes su mama turėjom butą, šeimininkai. Kadangi anksčiau nuteista, asmenių automatiškai išregistruodavo, mirus mamai, tam bute neliko nieko, kas butų ten registruotas ir butas perejо naujai atsiradusiem šeimininkams. Manęs tarsi nebuvu ir niekam nebuvu idomu, kur aš gyvensiu.

Man beliko tik važiuot pas tévą, kurio iau nebuvau matęs kokius še-sis ar daugiau metų. Atėjo išejimo diena. Išėjau už varčią ir keistais jaus-mas ar apémę. Pasijutau niekam nereikalingas ir toksai mažas, kad pačiam savęs pasidare galia. Todėl nusipirkau buteli, išgėriam, jausmu ir žodžiu busu sloti. Atyražavę į Kauną, patraukiau pas tévą. Ka gi, tévas mane priėmė, bet kadangi jis irgi buvo stikliuko megejas, aš supratau, kad ilgai laisvęi neprabūsiu. Toksai ir buvo mūsų bendravimas — prie buteilio. Kai abu blaivūs, beveik nekalbam. Kai išgeriam, jausmu ir žodžiu amplūdis. Praėjus kažkur savaitei po mano gržimo į laisvę, nesulilaikau ir parašiau Janinai paskutini laiškai, kuriame palinkėjau jai sėkmės to-limesniams jos, galbūt, šeimyniniams gyvenimine.

Praėjo dar savaite. Vasara, šiltai, mes su tévu ir kaimynu sedim vir-tuvei prie atviro lango. Ant stalo užkanda ir du buteliai samagono. Ant brangessnio šnapsu neužteko pinigų, nes nei tévas, nei aš nedirbon. Stai-

ga skambutis į duris. Pagalvojau, kad atėjo kaimyno žmona, ieškot savo vyro. Aš, kaip jauniausias, nubėjau atidaryt duru. Kai atidariau duris, ne-patikėjau, ką pamaciau, net akis pasitryniau. Galvojau — baltoji karšt-ligė prasidejo. Ant slenkščio stovėja Janina. Aš pasimečiau. Ji iejo į vidų, pasiveikinom, pasibaubavom, pristačiau ją tevui ir kaimynui. Tė-vas apie Janiną iš mano pasakojimų jau nemažai žinojo. Janina priejus prie stalo parodė į butelius su samagonu, paklausė ką čia? Man atsa-kius, kad tai samagonas, ji čiupo tuos butelius ir švystelėjo į kiemu pro atdarą lange. Mums visiems tai pamaičius vos akys neįssoko, žvilgsniu palydint išleikančius butelius. Kai atgavau kalbos dovaną, paklausiau, kam ji taip padarė. Janina pasakė, kad nenori, kad aš toki brudā ger-čiau. Liepė man apsireng ir mes nuėjom į komercinę krautuvę, kur ji nupirkio porą butelių „Rasputinu“. Bet reik pasakyti, kad jeigu ten buvo „Rasputinas“, tai aš tada Romos popiežius. Paprastas skiestas spiritas, tik kaina kaip „Rasputino“.

Vėliau, jau vakare, kai sugulėm miegot, aš paklausiau jos, kaip suprast jos apsilankymę. Juk ji prieš man išeinant, nusijojo man rašyt, Aš supratau, kad tarp mūsų viskas baigtą, o dabar ji pati atvažiavo. Stai ką ji man papasakojo. Kai persikraustė į Jonavą, susipažino su vaikinu, kuris buvo metais už ją vyresnis. Jis gaveno gretimoje laiptinėj, taigi kaimynas. Draugavo su juo. To vaikino mama éme siekt, kad ji istekėtų už jos suniaus. Pasirodo, ji irgi likus keletui ménestų iki mano išejimo, éme nebegaut mano laiškų. Ji taip, kaip ir aš gavojo, kad aš, turbūt, jai nerasta, nes susiradau pries išejimą merginą ir da-bar susirašinėjau su ja. Prieš savaitę atėjus pas ją to vaikino mamai, ir jai betraukiant iš kiañenų cigaretės, iškrito mano laiškas, rasytas Janina. Laiškas buvo perplėstas į kelias dalis. Priremta prie sienos to vaikino mama papasakojo, kad jau keletą ménestų išsima į sunaikina mano laiškus, nes nori, kad Janina liktu su jos sunum. Sudėjus suplėšyto laiško dalis, Janina ji perskaite. Is laiško sužinōjo, kad aš jau laisveje ir naują mano adresą, ji viską paliko ir atvažiavo pas manę.

Man tas patiko. Dėl jos draugystės su tuo vaikinu, aš nutariau ne-kelti konfliktų, nes supratau, kad, jei ji sedėtų, aš irgi ne kitaip pasielg-čiau. Ji gyvas žmogus, kuriam reikia ir švelnumo, ir meilės, ir nuošir-dauj bendravimų. Kaip ir su mama, Janina, su mano tévu irgi rado bendrą kalbą. Jie pradėjo sutart iš pirmų dienų. Ypatingai, kai tai lieisdavo mano auklėjimą. Pastebejau, kad tévas Janinos netgi šiek tiek prisibijo.

Mano gržimą šventém savaitę. Po savaitės, kadangi aš gržau į lais-vę, su administracine priežiūra, nori nenori man teko išdarbinti. Aš ti-kejau, kad, kadangi su darbais sunku, atsistoti darbo biržoje į iškai-faq, o darbo negausiu. Deja, teko nusivilti. Man iškart rado darbą Sarge-nų plytų gamykloje.

Prasidejo vargo dienos. Darbas trim pamainom. Kai reikėdavo dirbt

vidu, pasilepinti, kuri prasidėdavo šešią rytą, Janina per naktį ne-miegojo, kad pakelty mane pusę penkų rytų ir aš spēčiai į darbą. Dar-be išvis katorga. Aš buvau neprateęs prie sunkaus fizinio darbo, o ten teko net apsipliyus prakaitu. Gržęs po darbo namo, aš jau nenorėdavau nieko, nei vaigyt, nei mylėtis. Norėjau tik raimai išsitiesus, pagulėt ant lovov. Janina, kuri anksčiau skundėsi pernelyg dideliu mano lytinu ak-tivumu, éme mane erzint, klausinėdama, ar nesusiragu aš impotencija.

Aš supratau, kad ji juokauja, bet mane tai siutino. Aš iš paskutinių jėgų stengiausi irodyti, kad ji klysta. Taip aš prasikankinai mėnesi, o kai gavau algą, nežinojau — ar pykt, ar juoktis. Man išmokėjo du šimtus devinti litų. Nors nebuvau nei restoranė, nei ką nors ypatingo pirkau, kitą dieną pas mane liko kažkur penkiolika litų. Kadangi Janina atvaziuodama pas mane atsivežė nemažai pinigų, aš buvau iprates juos leist neskalciuodamas. Aš pagalvoju, kad toks kategorinis darbas už tokį mažą atlyginimą — ne man. Pačiau iš kadru skyriaus pažymė, kad aš dirbu, nunešau ją į miliciją ir atidavau. Pasakiau inspektorui, kad to kio darbo aš nedirbsiu. Jis atsakė, kad tai mano reikalas. Aš atnešiau pažymą, to jam gana. Jeigu niekur neužlesiu, viskas bus gerai. Taip aš pasiliuosavau iš to pragario. Janina retkarčiais pastovėdavo turque, taip ir gyvenom. Kaip ne kėstai, mane netrakė jokie nuotykiai.

Pas Janiną ateidavo viena mūšų kaimynė. Aštuniolikos metų merginė. Graži, šviesiaplaukė ilgaus paukais. Po kurio laiko aš pastebėjau, kad nors ji ateina pas Janiną, bet bendrauja su manim. Vieną dieną, kai Janinos nebuvvo namuose, ji atejo vėl. Buvo apsiengius tik chalateili, po kuriuo, aš pastebėjau, buvo tik kelaltaés ir nieko daugiau. Aš supratau, ko ji nori, ko atejo. Ir jos provokuojantis elgesys tą pilnai patvirtino. Net ir dabar negaliu paaškinti kodėl, bet aš apsiminečiau, kad nesuprantu, ko ji nori, ko siekia. Ji išejo, kaip mačiau, nusivylus ir pikta. Po to daugiau neslinkydauso nei pas Janiną, nei pas mane. Dabar, kai praėjo tiek laiko, aš galiliuosi, kad tada neišnaudojau tokios palankios progos.

Taip praėjo devyni mėnesiai, kai mes su Janina gyvenom kartu. Vie- na dieną Janina susitinką seną savo pažįstamą su kuria seniai nesimatė. Pasikvietė į svečius. Aš ją išigri pažinoju dar nuo tų laikų, kai buvau suvarež Janinai peli. Ją taip kaip ir aną Šilutęje, vadino Inga. Kai Inga atejo, aš palikau jas dalyvius prisiminiamais ir išeju į krautuve. Kai grįžau, Janina pasikvietė mane į virtuve. Man ateju, ji pasakė, kad Inga susipykus su motina ir prasiosi pas mus kuri laikai pagyrevent. Aš atsakiau, kad man skirtumo nėra ir tegul sprendžia pati Janina. Vieni žodžiu, Inga liko pas mus. Tevui aš viską paaškiniau, pasakiau, kad ji jam nemaišysis, nes gyvens vienam kambary su mumi. Aišku, Ingos buvimas naktį viename kambary su mumi, man kelė tam tikrų nepatogumų. Bet vėliau pagalvoju, jei nemauso Janinai, tai kodėl turu gėdytis aš?

Vieną dieną Janina pranešė man, kad ji buvo pas gydytojā ir jis patirtino, kad ji nėšcia. Aš apsidžiaugiau, bet kartu ir nerimavau. Nerimavau todėl, kad per mūsy pažintinius laiką, Janina jau keletą kartų buvo nuo manės pastojus, bet visada tai baigdavosi persileidimo. Bijojau, kad ir dabar taip nevykti. Janina išgri stengėsi, metė rukyt, nėmose, kad kiek galima mažiau judėti. Janina išgri stengėsi, metė rukyt, valgė daug vaisių ir daržovių. Bet visos pastangos perniek. Kai baiginėjos trečias mėnuo, ją paguldė į ligoninę dėl gresiančio persileidimo. Kaip ir Šilutęje, Janinai gulint ligoninėje, aš likau su Inga, tik ne ta.

Vieną dieną, ryte eidamas į krautuve, sutikau seniai nematyta pažintinę. Susitikom, pakalbėjom ir, kadangi seniai nesimatėm, truputį išgėrem. Grįžau su pirkiniu namo. Ruošiausi vakare pas Janiną į ligoninę, todėl relikėjo pasiruošti. Inga buvo tik atsikėlės ir valkšiojo po kambari pusbuiogė. Grojo radijas, atsimenu tuomet per radiją dainavo „šokisime mes dviese po meilės lietumi“. Inga pagal muziką šoko priės veidrodį.

Aš jau penkias dienas neturėjau moters ir jos puikaus užpakaliuko, pri-dengto tik bikini kelnaitėmis, kraiypymas man prieš akis, buvo per di-delis išbandymas man. Aš šio išbandymo neįslalkiau ir nemanau, kad mano vetele kas nors kitas būtu išlaikės. Pusiau per prievertą aš paten-kinau savo aistrą. Kai buvo jau po visko, Inga pareiškė, kad grįžus Janinai, ji pasakys jai, kad aš ją pačiau per prievertą. Aš prasiau, kad ji tyločiau, kam ta faktą reikia žinot kitiem. Tegul viskas lieka tarp mūsų. Pasakiau, kad jি pati kalta, nes mane naturaliai išprovokavo savo šokių. Ji atsakė, kad Janina yra jos draugė ir tokio mano poelgio ji negali nuslepsti nuo savo draugės. Supratau, kad iš visko matosi, jog Inga nejuokausia. Ji tikrai mane paskys ir viską išvarys taip, kad liku vi-siškai nekaltai. Aš kažkodel buvau išsitikinės, kad prieš veidrodi ji krai-pesi ne šiaip sau. Prisiminiau seną patarė, kad atgaliaujančios galvos ir kardas nekeria. Nutariau, kad kas pirmas, tas ir teisus. Todėl nuejau va-kare aplankyt Janinos, paprašiau išėti iš palatos į koridoriu, ir viską jai papasaikoju kalp buvo. Papasaikoju, neteisindamas saves ir nejuodindamas Ingos. Janina išklausė palyginus raimią, pasakė tik, kad gaila, jog mes dabar randamės ligoninėj ir ji nenori keilt triukšmą, bet grįžus na-mo, ji su manimi pasikalbės kitaip. Aš supratau, viskas gerai, man at-leista. Ji mane supranta ir pateisimā. O jos žadamas pokalbis, kai grīš namo, tai tik žodžiai. Aš jos dar kartą atisprausiu ir mes susitaikém.

Gržes Ingos neradau. Negrižo ji nei tą dieną, nei vėliau. Kodėl ji iš-ejo — nežinau, gal pasijuto kalta ir nenorejo susiusti su Janina, šai-išeju is ligoninės. Kitos dienos vakarė tėvas gržio išgėres ir atsinėse puslitrui. Išgejim, pasirodo mažai, nusipirkom dar vieną. Kalba pakrypo-apie zonas ir nusikalimus.

Tėvas savo laikui, kai buvo jaunas irgi porą kartų sedėjo. Nežinau, kas šovė į galvą, bet aš, pasakes tévui, jog tuo grįšiu, iš-éjau. Įėjau netoli — tik į koridoriu. Užrakinės sandeli, su maišu grįžau į namus, pas tévą. Reikia pasakyti, kad prieš tai mes gincijomės su té-vu, kaip geriau atrakint spyną, neturint raktu. Turbut girtam šovė į galvą įrodyt tévui, kad aš moku atrakint spyną be raktu. Jeigu atme-šiau, reikia iš parduoti. Čia jau man buvo reikalalinga tévo pagalba, nes, kadangi palyginus nesenai pas jį gyvenau, nežinoju tauško, kur ga-limatai maišų cukraus iškišt.

Ir vėl kaip ir ankstyviais laikais, kai girtas nešiau tą maišą, atrodo, nieko nematin ir nesutikom. Bet kita dieną prisistaicius policijai, ne-klausinejo manes, kur ir už kiek pardaviau. Vietoj to, jie man papasa-kojo, kur aš siūliau pirk, kur ir už kiek pardaviau. Pastirodo, išudiminkų, kurie matė mane syrinėjant su maišu ir siūlant pirk cukrų, buvo ar-sesi žmonės. Supratau, kad Jeigu nematau aš, tai dar nereiškia, kad ne-mato manes. Bet kaip nekeista, manes iškart nesuėmė, o paleido po pa-rasū. Tiesa, policijoje išlaikė visa dieną.

Gržes namo, radau jau išsirašiusi iš ligoninės Janiną. Ji jau viską

žinojo ir pirmi jos žodžiai buvo, kad manės palikt vieno negalima, ir

kur nors išeinant reikia laikyt po raktu. Kadangi buvau kaltas, tylejau,

Kuo aš galėjau pasiteisint. Janina išgri turėjo man naujinę. Man būnant ligoninėje nepasakė, pasirodo, jau pirmomis dienomis jai atsigulius į li-

gonyne ivyko persileidimas.

Kaimynė turbūt galvodaama, kad vien už maišą cukraus mane nepa-

sodins, pasakė policijoj, kad aš pačiau dar daiktą, neskaitant cukraus,

už du tūkstančius litų. Aš tai neigiau, nes nebuvau daugiau nieko paėmęs. Janina norėjo atlygint kaimynei už cukrų, bet aš neleidau. Aisku, atlyginus savo noru nuostoli, man tai būtų pliusas per teismą. Bet, jei aš atlyginu už cukrų, reikia mokėti ir už tai, ko aš netgi akysė nemačiau. Su tuo aš niekaip negalėjau sutikti.

Laikas ėjo, buvo vasara, ir aš laukiau teismo.

Vieną dieną gavau šaukimą. Bet eit į teismą, iš kur gali jau nebeigti, kai lauke tokais paukus oras, aš negalėjau prisiverst. Pasakiau Janinai, kad į teismą neisiu, bet eisiau į polikliniką ir susimuliavęs ligą pasiūlusi nedarbingumo lapeli. Nesvarbu, kad nedirbu, teismas to nežino ir atidės teismą. Janina pasakė, kad kaip tu prisimesi, tave išvarys iš kabineto, ten ne kvailiai sėdi. Bet visiškai aš išėjau.

Kreipiausiu į neuropatologą, ir susimuliavęs galvos smegenų sutrenkimą, gavau nedarbingumo lapeli, savaitei. Aš džiugavau, džiaugiaus, kad atidės teismą, ir aš irodžiau Janinai, kad nesu kvailiesnis už tą daktarą. Teismą atidėjo. Taip, nedarbingumo lapelių pagalba atidėliodamas teismo procesą, aš pratraukiau porą mėnesių. Bet supratau, kad tai negali testis iki begalybės ir man anksčiau ar vėliau, su Janina teks skirtis.

Ir Janina, ir kiti pažiastimi pranašavo man, kad mane nuteis lygtinai. Bet aš puikiai supratau, kad tai nerealu. Keikiau save ir už gérinį, ir už tai, kad paėmiau tą cukraus maišą, bet ką nors paleist buvo vėlu. Pradėt slapstyti, išeit iš namų nendrėau. Aš jau buvau patyręs visus bėglio „malonumus“ ir pakartot tai netroškau. Supratau, kad tai tik nežymiai prailgins mano buviną laisveje. Nusprendžiau, kad daugiau nedarbingumo lapeliu nesitęs ir emiau lauk šaukimo į teismą.

Reikia pasakyti, kad, žinodamas, jog mano buvinas laisveje jau nėligas, aš pradėjau gerit kiekvieną dieną. Janina turbūt supradsama, kad jos žodžiai apie lygtinumą tik svajonės, dėl mano daugadieniu gérinį nesakė nei žodžio. Ji vis dažnajou prisijungdavo prie manęs ir tévo. Vieną rytą, tévas jau buvo išejęs, i duris paskambino. Atidareis pačiau policininkus. Supratau, kad tai del teismo. Jie pasakė, kad man reikia apsirengti, nes māne liepė pristatyti į policijos komisariata. Supratau, jog tai jau galas... Bet visišk širdies gilumoje tikėjausi, kad griesiu. Paklausiau policininku, ar grįsiu, jie atsakė, jog grīšiu. Bet jie taip visada atsako. Tik pamiršta pasakyti už kiek metų grīšiu.

Atsisveikinai su Janina, bet ji buvo kažkokia šalta. Gal ją varžė svetimų žmonių buvinas, gal ji galvojo, kad iki teismo manęs nesiuims ir aš grīšiu. Nežinau. Dabar, kai atsigréžęs kas nors trečias, apie kuri aš neitarau blai viom akim, man atrodo kad Janina jau buvo pradėjusi atlalt nuo manęs. Gal buvo išmaišęs kas nors trečias, apie kuri aš neitarau. O iš kur galėjau itarti, jei kiekviena dieną buvau užupylių akis.

Suėmė mane todėl, kad teisėjui atsibodo atidėliot teismą, ir nukentėjusi pusė iš kallio nėrėsi, pasakodama jam, kad aš kiekviena dieną geriu. Bet kaltas ir aš, nes nepristaiciau į teismą, kaipliepė teisėjas, nedarbingumo lapelių, atsivestų kopiją.

Zodžiu, nuvežė į policiją, parodė nutarimą mane sumt. Vėl prasidejo tos procedūros, prie kurių aš jau buvau išpiratos. Pirmiausia areštine, po to teismas, kuris dave man tris su puse metų ir zona.

Kai mane suėmė, Janina paliko mano tévo butą ir išvyko, kaip sakoma, nežinoma kryptimi. Todėl mano pastangos surast ją, buvo bevaizės. Praeju keletui mėnesių mano buvimo zonoje, aš gavau jos laišką. Jame ji raše, kad tarp mūsy viskas baigtą ir, kad aš jos neieškočiau. Laiške ji raše, kad sužinijo, jog aš visą mūsy pažinties laiką vedžiojau ją už nosis. Kad aš netgi savo laiškų iš zonoj jai pārašyt nesugebėdavau pats ir prašydavau, kad atsakymus i Jos laiškus man rašyru kitas žmogus. Tai mane išmušė iš vėžiu. Aš rašydavau kitiems kaliniams skundus, malonės prašymus, netgi rašydavau už kitus laiškus mergionim.

Yra tokiu, kurie nemoka parašyt laiško nepažistamai merginai, jie prašydavo mano pagalbos.

Janina mane kaltino, kad aš nesugebėdavau parašyt jai laiško. Ji taip pat parašė, kad žmogus, kuris jai tai pasakė iš kuris už mane rašydauo jai laiškus, patrodė ir vieną jos rašytą laišką man. Kuris pas iš, kai jis sake, pasilikto nuo tada, kai jis už mane rašė jai laiškus. Aš viską supratau.

Zonoje aš gerai sueidavau su vienu žmogumi, mes buvom draugais. Aš daug jam pasakoju apie Janiną, rodžiau jam jos nuotrauką. Jis matydo, kai aš nuo jos gaunu laiškus. Jis laisvai, bet kada galėjo pasinti iš mano asmeninės spintelės bet ką, kas jam buvo reikalinga, netgi, kai manės nebaidavo. Tarp gerų draugų zonoje tai išprasta. Aš mačiau, kad jis man pavydi Janinos. Štai kas, man nežinant, paémé tą laišką ir dabar radės patogią proga, sukūrė apie mane tam meili ir parodė pa vogta laišką. Ir kas pikčiausia, aš pats, juos supažindinu. Mes susitinkome ji kažkur su Janina eidama. Aš juos supažindinu, pasakiau Janinai, kad tai mano geras draugas ir mes kartu sėdejom. Taip pat pasakiau jam, kad man iškelta byla ir, turbtu net greitai laiku vėl sésiu. Tada aš neatkreipiau dėmesio netgi į tai, kad jis, sužinojęs, kad aš galiu greitai vėl nesust, nuejo pirkų gėlių, kurias padovanojo Janinai.

Dabar supratau, kad jis tą pačią minutę pradėjo ruošt dirvą savo būsimam meilui, kad užkariautu Janiną. Jeigu jis būtų paklūves man tada, kai aš gavau Janinos laišką ir supratau, kam turu būt dėkingas už jį, aš, turbūt, būčiau prasitesęs sau bausmės laiką, būčiau jি užmūses. Aš buvau išiuęs. Ne todėl, kad mane metė Janina, ne ant jos. Ji turėjese pasirinkt, ką mylėt ir su kuo būt. Buvau išiuës ant jo už tokį žemą poelgi. Tuo metu aš pasakiau sau, kad, kada jি besutikčiau, aš jam atsilyginus už jo šlykštų poelgi. Tarp kalinių tokie poelgiai, kai klasa apipilant purvais, paveržiamas mergina, yra smarkiai baudžiami, neig nužudant.

Jau būdamas laisvėje, aš su reikalais buvau Raudonojo kryžiaus ligoninėje, kur pamaciau iš Gulėjo palatoj, lovoj, apskrovės ramentais. Per tuos metus pyktis buvo sumažėjės, o jis tokioj būklėj, kad man neapkilo ranka. Netgi nepriminiau jam to išvykio, labai apgalėtinai jis atrode. Nupirkau jam cigarečių ir, nieko nesakes, palikau jį.

Po Janinos laiško, aš susitaikiau su mintim, kad tarp mūsu viiskas svarbiausia, man tapo mintis, surast Janiną ir paaiškint jai, kad aš nesu taip žemai krites, jog man reikėtų naudotis kitų mintim, kad galėčiau išrekšt savo jausmus jai.

Paaiškint jai, kad tas žmogus sukūrė tą pasaką, norėdamas apgaut ja, palenk i savo puse ir pasinaudot jos kūnui ir palankumu. Bet, deja, kol aš sédėjau, to igyvendint man nepavyko.

Kai išėjau, pavyko sužinot jos adresą. Buvo nelengva, nes, pasirodė, jog Janina dabar gyvena Kaliningrade.

Paraišiau jai laiską, kuriamo viską paaiškiniau.

Gavau atsakymą, bet ne nuo jos. Tai supratau, pamatęs bražą ant voko. Raše mergina. Ji man raše, kad Janina ištékėjus už jos brolio ir laukiasi valkučio. Praše daugiau nerašyt, nes Janina, kaibėdama su ja, dažnai mane prisimena. Ji nenori, kad Janina pamatyty mano laiską, nes bijo kada aš nesuardyčiau šeimos.

Daugiau neberašiau. Nenorejau gadinti jai gyvenimo. Supratau, kad su manim ji laimės neturės. Seksualinis pasitenkinimas — dar ne laimė. Ji sukūrė šeimą ir, tikiuosi, bus laiminga. Ilgainiui ir man, ir jai, reikia tiketis, užsimirš mūsų pažintis. Laikas viską gydo. Aš stengausi, kad ji būtų su manimi laiminga, bet nemokėjau jai suteikt pilnos laimės, šeimos jaukumo ir pastovumo.

Kai gavau, būdamas zonoje, ta Janinos laiska, kuriuo ji nutraukė mūsų santykius, iš pradžių buvo sunku. Laikas tarsi sustojo. Jaučiausi bjauriai, tarsi iš manes būtu atėmę, kažką man labai brangaus. Greičiau ne atėmę, o pavogę. Ir aš matydamas tai, nieko negaliu padaryti. Biju rūs bejegiskumo jausmas. Bet ilgainiui tai tarsi pasitraukė į antrą planus, nė. Pradėjau gyvent zonos gyvenimą. Kažkuo domėjus, kurt planus, pradėjau truputį sportuot. Taip prabėgo ir bausmės laikas.

Aritėjant bausmės pabaigai, sužinojau, kad mano tévas išgi sėdi. Pasirodo jis, kol aš sedėjau, susirdo sugyventine, ir išgertuviu metu ją užmušė. Neišsivaizduoti, kaip jis galėjo tai padaryti. Ar girtas, ar blai- vus, jis buvo ramus. Nesuprantu, kas ten atsitiko, bet jis turėjo būti smar- kai sunervuotas, jeigu priėjo iki nužudymo.

Tėvui sédus, man iškilo didelė problema. Kur išeius reikės gyvent.

Gyvendamas pas tévą, aš nebuvau prisiregistravęs ir todėl preienduoti į jo turėtą buią aš negalėjau. Giminių, be tévo, pas mane nebuvu jokių.

Apie žmonę, su kuria aš negyvenau juo penkiolika metų, aš netgi nepalojau. Aišku, laikinai galima apsistoti pas draugus ar pažištamuos bet tai ne išeitis.

Igirdau, kad Kaune atsiderė kalinių rehabilitacijos centras "Tėvu namai". Taip pat sužinojau, kad priima tenai ne visus. Susitikau su zo- nos kapeliu, kuris pažadėjo man padėti. Sutarem, kad sekantių dienų po mano išėjimo, sustiksim prie rehabilitacijos centro. Jam tai buvo patogu, nes jis ruošėsi ta dieną važiuoti į Kauną su reikalais.

Išeju į laisvę ir pajautau, kad ši kartą tikrai nėra kur pasiduot. Niekas nelaukia ir niekam neidomi mano persona. Keistasis ir skaudus nereikalingumo jausmas. Nuvažavau į Kauną ir pas buvusius kaimynus pernakojau. Sutarti laiku susitikau su kapelionu. Jis, kaip ir buvo žadėjęs, itaisė mane į rehabilitacijos centrą. Pradėjau tenai gyvent. Ką galima apie jį pasakyti? Salygos ir maitinimas geros.

Galiėjau išvažiuot dirbt į Vokietiją, Lenkiją, Cečeniją. Bet tam buvo reikalingas lietuviškas pasas ir gyvenamos vietas registracija. Nei vieno, nei kito aš neturėjau. Centro direktorius šeisis žmones, tame tarpe ir mane, išdarbino į akcine bendrove. Sutaris buvo sudaryta pusei metų.

Gailia, kad ant tokio trumpo laiko. Tas darbas man labai patiko. Patiko todėl, kad į dabą reikėjo ateilt tik viena korta per mėnesį. Aigų dieną pasilinti atgyrimimo. Nežinau, kaip jis ten suorganizavo, bet tai faktas.

Bendrai tame centre, mažai kas kiek ilgai užsilalkydavo. Relkolas tas, kad rétimas ten labai gržtėjas, jautiesi smarkai suravarėtas. Išgerė net alaus negalima, kur nors išeit nepranėsus, kur eini, negalima, draugų ar draugijų atsivest negalima. Jeigu tave kur nors sunčia, tai visus savo reikalus turi atidet į šona. Mažai kas išlaiko toki rezimą. Vieni išeina patys, kitus išvaro. Mane po keturių mėnesių išvarė. Tiesa, mane tenai aprenge ir gana neblogai. Nieko blogo apie centrą pasakyti negaliu. Tiesiog suaugę žmonės, kuriuos tenai priima gyvent, kiekvienas turė savo reikalių, savo pomégų ir norų, ir retas kuris susitaiko su tokiu su- varžymu. Taip aš vėl atsidūriau gatvėje.

Turėjau truputį pinigų, tai keletui dienų apsistoju pas pažištamu. Ten buvau reikalingas, kol galėjau pirkт gérimu. Baigės pinigai ir aš išeiu iš tenai.

Vėl atsidūriau gatvėje. Kilo notas padaryti koki nors nusikalstamą, kad pakluijt atgal į zoną. Tenai bent nėra tiek rūpesčių, nesiauti toks niekam nereikalingas ir aištumitas. Bet nuo nusikalstimo padarymo mane sulaike tai, kad vienas žmogus patarė man kreiptis į narkologinių dis- pansių. Kreipitus ten, pasakyti, kad noriu gydytis nuo šnapso, o atsigulius į stacionarą, susitart su skyriaus vedėja ir tenai gyvent. Nemaniau kad tai īmanoma, bet nutariau pabandyti. Kitos išeities nemačiau. Pasi- rodo, jis man patarė visai realią išeitį.

Atsigulęs į stacionarą, po mėnesio laiko, kai jau turejo išrašyt, pa- pasalojau skyriaus vedėją situaciją, į kuria esu pakliuves ir sutariau, kad gyvensiu į maitinistus stacionare, į mėnesį mokédamas po šešias- desimt litų. Tai buvo labai pigu. Gaudavau ir gyvenamą vietą, ir maitini- mą. Kituose skyriuose relikėdavo mokėt po šimtą arba šimtai keturiashdesimt litų. Sužinojau, kad, tokiu kaip aš, kiekvieniam skyriuje yra bent po keturius šešis žmones. Aišku, tos vedydamos mus gy- vent valdiško ligoninėj, smarkiai rizikavo. Bet jei ne jų gerumas, dau- guma iš mūsų bučų jau seniai sedėjė, zonoj arba gulėtų po žemę. Dau- guma tenai gyvenančių žmonių buvo jau senyvo amžiaus. Ir rast gyve- namą vietą kitur ar nuomotis buta, jie jau bučų nepajėge.

Kadangi į darbą reikėjo tik vieną kartą į menses, laisvalalkiu, kad greičiau praetų laikas ir turečiau kiek daugiau pinigų, aš pradėjau pirkt urmo bazėje pigiau įvairius smulkius menkniekus. Tokius kaip japoniški virtuvinių peilių, bulvių skustukai, trišūmkai ir panasius.

Prisipirkes šiuo smulkmenų, ėmau vaikščioti po ligoniines, sanatori-

jas, istaigų administracijas ir tenai šiek tiek įbrangiau pardavinięt.

Ka-

dang

ma-

no

si-

o, ištaigų administracijas ir tenai šiek tiek įbrangiau negu pardavotuve, man reikėjo išmokt ikalbėt žmones, kad pas mano ištaigų brangiau negu pardavotuve. I stacionarą grždavau tik vakare. Visą dieną reikėjo valkščioti ir molt liežuviu.

Uždarbis buvo nedidelis. Per dieną susidarydavo po keturiadesimt, sesiadesimt litų. Kadangi man nereikėjo rūpinis maistu ar mokesčiu už elektros ar butą, savo smulkliom išlaikdom pilnai užteko. Viskas būtu buvę pulki, bet gyvenant narkologiniame stacionare, kur žmonės gydomi nuo alkoholio, išgi nebuvu galima gert net alaus. Tuo labiau, kad tenai se-

Gailia, kad ant tokio trumpo laiko. Tas darbas man labai patiko. Patiko todėl, kad į dabą reikėjo ateilt tik viena korta per mėnesį. Aigų dieną pasilinti atgyrimimo. Nežinau, kaip jis ten suorganizavo, bet tai faktas. Bendrai tame centre, mažai kas kiek ilgai užsilalkydavo. Relkolas tas, kad rétimas ten labai gržtėjas, jautiesi smarkai suravarėtas. Išgerė net alaus negalima, kur nors išeit nepranėsus, kur eini, negalima, draugų ar draugijų atsivest negalima. Jeigu tave kur nors sunčia, tai visus savo reikalus turi atidet į šona. Mažai kas išlaiko toki rezimą. Vieni išeina patys, kitus išvaro. Mane po keturių mėnesių išvarė. Tiesa, mane tenai aprenge ir gana neblogai. Nieko blogo apie centrą pasakyti negaliu. Tiesiog suaugę žmonės, kuriuos tenai priima gyvent, kiekvienas turė savo reikalių, savo pomégų ir norų, ir retas kuris susitaiko su tokiu su- varžymu. Taip aš vėl atsidūriau gatvėje.

Turėjau truputį pinigų, tai keletui dienų apsistoju pas pažištamu. Ten buvau reikalingas, kol galėjau pirkт gérimu. Baigės pinigai ir aš išeiu iš tenai.

Vėl atsidūriau gatvėje. Kilo notas padaryti koki nors nusikalstamą, kad pakluijt atgal į zoną. Tenai bent nėra tiek rūpesčių, nesiauti toks niekam nereikalingas ir aištumitas. Bet nuo nusikalstimo padarymo mane sulaike tai, kad vienas žmogus patarė man kreiptis į narkologinių dis- pansių. Kreipitus ten, pasakyti, kad noriu gydytis nuo šnapso, o atsigulius į stacionarą, susitart su skyriaus vedėja ir tenai gyvent. Nemaniau kad tai īmanoma, bet nutariau pabandyti. Kitos išeities nemačiau. Pasi- rodo, jis man patarė visai realią išeitį.

Atsigulęs į stacionarą, po mėnesio laiko, kai jau turejo išrašyt, pa- pasalojau skyriaus vedėją situaciją, į kuria esu pakliuves ir sutariau, kad gyvensiu į maitinistus stacionare, į mėnesį mokédamas po šešias- desimt litų. Tai buvo labai pigu. Gaudavau ir gyvenamą vietą, ir maitini- mą. Kituose skyriuose relikėdavo mokėt po šimtą arba šimtai keturiashdesimt litų. Sužinojau, kad, tokiu kaip aš, kiekvieniam skyriuje yra bent po keturius šešis žmones. Aišku, tos vedydamos mus gy- vent valdiško ligoninėj, smarkiai rizikavo. Bet jei ne jų gerumas, dau- guma iš mūsų bučų jau seniai sedėjė, zonoj arba gulėtų po žemę. Dau- guma tenai gyvenančių žmonių buvo jau senyvo amžiaus. Ir rast gyve- namą vietą kitur ar nuomotis buta, jie jau bučų nepajėge.

Kadangi į darbą reikėjo tik vieną kartą į menses, laisvalalkiu, kad greičiau praetų laikas ir turečiau kiek daugiau pinigų, aš pradėjau pirkt urmo bazėje pigiau įvairius smulkius menkniekus. Tokius kaip japoniški virtuvinių peilių, bulvių skustukai, trišūmkai ir panasius.

Prisipirkes šiuo smulkmenų, ēmau vaikščioti po ligoniines, sanatori- jas, istaigų administracijas ir tenai šiek tiek įbrangiau pardavinięt. Ka- dang ištaigų brangiau negu pardavotuve, man reikėjo išmokt ikalbėt žmones, kad pas mano ištaigų brangiau negu pardavotuve. I stacionarą grždavau tik vakare. Visą dieną reikėjo valkščioti ir molt liežuviu.

Uždarbis buvo nedidelis. Per dieną susidarydavo po keturiadesimt, sesiadesimt litų. Kadangi man nereikėjo rūpinis maistu ar mokesčiu už

elektros ar butą, savo smulkliom išlaikdom pilnai užteko. Viskas būtu buvę

pulki, bet gyvenant narkologiniame stacionare, kur žmonės gydomi nuo

alkoholio, išgi nebuvu galima gert net alaus. Tuo labiau, kad tenai se-

sejės, turėdamos praktiką, greitai pažindavo išgėrusi. Bet tokį gyvenimo neskilandumą, aš greitai išmokau apeit. Visos seseles buvo vyrėnės ar jaunesnės moterys, o beveik kiekviena moteris mėgsta saldumynas. Aš pradėjau vakarais grždžiamas pirkšt ſokoladukus. Juo vaisindavau se- sele, kuri taip vakarą buvo išgėrė.

Pradžioje išgerdavau tik alaus, kuri, beje, labai, mėgstu. Po to, po truputį pradėjau gert ir degtinę. Seseles nuduodavo, kad nepastebi, jog aš išgėres. Ne be reikalo sakoma, turi gerai, norisi dar geriau. Taip ir man. Su vienu vyrų, kuris tenai gyveno jau porą metų ir užsiimdamo tokiu pat verslu, kaip ir aš, pradėjom retkarčiais išgėrinėt ir stacionare. Keletą kartų buvom smarkiai prisigėre. Kadangi stacionare buvom ne vieni, kalbos apie mūsų gériną pasiekė ir vedėja. Šaukési ant kilimo, norėjo išvaryti, bet pažadėjus, kad tai daugiau nepasikartos, paliko. Pradžioje aš lioviausi gert netgi alu. Bet greitai vėl viskas prasidėjo nuo pradžių. Taip su vedėja pavyko susitarti du kartus. Po trečio nusigérimo supratau, kad eit pas vedėjā ir prašyt, kad palikty, jau nebegalau. Neturiu ką pasakyti ir jau gedė. Išeji pat.

Nuėjau į nakvynės namus. Po ilgokų derybų, priemė. Tenai suvaržymai panašūs kaip rehabilitacijos centre. Devinta valandą, vakare turi būt kambary ir daugiau niekur išeit negali. Nebent per langą. Atsivest pas save svečiu irgi negalima. Apie išgérinā, irgi kalbos nera. Bet gerdavo vyrui kaip ir visur. Devintą valandą patikrinimas. Pereina budintis per kambarius ir suskaiciuoja žmones. Bet užat po to, į kambarius daugiau nelenda. Tada, jei turi atsinėsęs ką gert, gerk i sveikata. Tiesa, daug nepasireiksi. Viskas turi prieit tyliai, ramiai, kultūringai. Ne visiem tai pavyksta, todėl, kaip sakoma, didelė kadrų kaita. Žmonės keičiasi ir ilgiau retai kuris užsibina. Tuo metu tenai gyveno vienas vaikinas, kuris iš mano pasakojimu sužinojo, kad aš verčiaus perpardavinėdamas smulkias prekes iš bazės, pasiūlė man būdą užsidirbti. Jis vertesi tuo, kad perpardavinėdavo grožines literatūros knygas. Viskas buvo kaip ir siu menkniekiams iš uomo bazės. Tik toks skirtumas, kad parduo buvo lengvai ir likdavo pinigų. Buvo didesnė apyvarta

Aisiradus daugiau pinigų, dežniau pradėjau išgėrinėt. Kelis kartus užėjau pas buvusius kaimynus, su kuriais išgerdavau, kai gyvenau pas tévą. Reikia pasakyti, kad iki to laiko, aš su tévu dar nebuvau susisekęs. Žinoju tik, kad jis sėdi Marijampolėje. Vaziuot į pasimatymą pas tévą nebuvu kada. Visą laiką surydayo vaikščiojimai su knygom. Vakarais išgerdavau. Iš kitos puses, mane pas jি ir nebūtų ileide, nes aš neturėjau lietuviško poso. Po vieno tokio apsilankymo pas buvusius kaimynus, aš ten prabuvau tris dienas. Išnakvynės namų gyventojų kėvirtą dieną sužinoju, kad aš iš tenai jau pašalintas. Nakvynės namų direktorius sprendė taip, jeigu negržtų naikvot, vadinas, turi kur naikvot, todėl užleisk vietą kitiemis. Gaila, aš nežinoju, kad tenai taip griežtai, bet šaukštai jau po pietų.

Vėl reikėjo galvot, kur apsistot.

Tame paciame kieme gyveno ir viena gerokai pagyvenus moteris su broliu. Jų namas buvo paruoštas nugriovimui ir visi, išskyrus juos, jau buvo išskraustę. Pakalbėjau su ta moteriske bei jos broliu ir susitarau, kad galėsiu pas juos prisilaikyt, kol susisekiusiu su tévu bei gausiu jo leidimą apsigyvent jam priklausančiam bute. Tie, brolis ir sesuo,

abu buvo mėgejai išgert. Abu nedirbo, jokių lėšų pragyvenimui neturėjo, todėl, matydami ir žinodami, kad aš nebogai uždirbu, su džiaugsmu su tiko mane priimt. Apie atlyginimą už nakvynę konkretios kalbos nebuvo. Sutarėm tik, kad aš pirkstu maistą ir retkarčiais duosiu kelis litus. Ta proga nupirkau išgert. Apsigyvenęs pas juos, pradėjau su knygom važinėti į kitus miestus. Aisku, nemažai kalinuodavo kelionę, bet ir man gerai išeidavo. Kaunas pigiom knygom jau buvo aprūpintas, o toliau, be manęs, niekas nevažiuodavo. Aš pirmas pramnušau ledus ir neskaitant išleistų pinigų, man likdavo nuo šimto iki simto aštuoniasdešimties litų, kiekvieną dieną. Pastebėjau, kad buto, kuriamo gyvenau, šeimininkė būdavo patenkinta tik tuomet, kai, be maisto, grizęs vakare, aš atnešdavau išgert.

Del šventos ramybės, degtine, pradėjau amnesinėt kiekvieną vakarą. Meluočiau, jei sakyciau, kad īsnapa pirkdavau tik dėl šeimininkės. Aš ir pats norėdavau išgert. Nuimt tą stresą ir nuovargi, kuris susikaupdavo per dieną, važinėjant su knygomis. I gyvenamą vietą grizdavau tik vaikare. Kai išeidavau iš ryto astuntą valandą, taip tik aštuntą, ar desimtą vakare grizdavau. Atrodo, nieko sunkaus nedirbdavau, o pavargdavau nuo to valkščiojimo nuo malimo ištisą dieną liežuviu.

Atsipalaudojadavau tik šeštadienį ir sekmadienį, nes tom dienom ilsdėdavusi. Bet per tas dienas išeidavo visi sukaupti per likusias savaitės dienas pinigai iš pirmadienį, nori ar ne, vėl reikėdavo kilt į kelione. Iš kitos pusės, ten gyvendamas atsipalaudojadavau tik būdamas girtas. Nes buto šeimininkė, pastoviai riedavosi su savo broliu. Tame triukime ir riksme, kuri jie sukeldavo, būt ramiams ir nors kiek pallsėt galima tik būnant girtam.

Pirkdavau kuo daugiau degtinės, kad jie greičiau pasigertų ir eitynės miegot. Nors ir nelinksmas gyvenimas, bet vis po stogu. Ateities perspektyvos man taip pat nieko džiuginančio nežadėjo.

Atėjo diena, kai aš sužinojau, kad viena kaimynė rado mano tévui laiškų. Tuose laiškuose ji stengési mane kiek galima daugiau apsimiežinti, kad tik tévas meduočių sutikimo man apsigyvent jo bute. Turbiu sekési gerai, nes vieną dieną, šyrtėdama kaip kalėdinė eglutė, atnėsé man parodyti laišką, kuri mano tévas jai parašė.

Tiesa, viso laiško jি man skaityt nedavė, o parodė tik tas eilutes, kur tévas rašė, jog, kol jis pats negrįs, sutikimo man apsigyrent jam priklausantiame bute, neduos. O kai jis griz į laisvę, tuomet bus matyt.

Turbūt nemažai pasisteng, mane judindama, jei pasiekė tai, jog tikras tévas mano, kad aš nevertas gyventi jo bute, normaliose salygoose. Aisku, aš ne aukštin, ne idealas. Bet argi jai mane smerkt. Pati pardaviniėja pilstuką, supirkinėja vogtus dalktus ir jis skaito turinti moralinę teisę mane mokyti ir smerkt. Aš asmeniškai ne viena kartą pilrkau pas ją pilstuką. Turbiu labai jai rūpi tas tévo butas, gal tikisi, jog jis gyvas jau nebežveis į laisvę, vistik jau senas, ir ji kokialis nors būdais tą butą užkariaus. Kitokio paaiškinimo, aš negaliu išsivaizduoti. Ji žinojo tikslu tévo adresą, bet kai, aš jo paprašiau, pasakes, jog ketinu rašyt tevui laišką, kategoriskai atsišake duot.

Aisku, galejau aš jai kersty. Galėjau pranešt policijai apie tai, kad ji laiko pilstuką ir nuo dideles baudos ji neišsisuktu. Bet man žema kreiptis į policiją ir nenorejau nukrist iki jos lygio ir pasaluniškai kenkt, dėl blogo.

Vistik tėvui parašiau ir išdėstčiau savo požiūri į jo poelgi. Nors nei brigados, nei būrio nežinojau, ir užrašiau tik zonos adresą, bet jis turėjo gaut mano laišką. Aš žinau, kad laiškai be tikslaus adreso yra sudėdam i vieną vietą ir žekai, eidami į valgyklą būtinai jais pasidomi.

Atsakymo negavau. Tegul tai lieka jo sąžinės reikalu. Neprapuoliau be jo jaunystėj, neprapulsiu ir dabar. Ėmėu pagal skelbimus žūrėt, kur būtų galima išsinuomot butą. Mačiau, kad gyvendamas pas tą moteris, aš galutinai nusigersiu. Jeigu kada neparnešdavau deginties grizdiamas vakare, ji netgi nenorėdavo kalbėtis su manim. Tiesiogiai nesėdėdamas vėl vos man parnešus išgert, nušvisdavo. Brolis Josė, kodėl surūgus, bet už man prieinamą elgdavosi taip pat. Išnuomojamą butą buvo daug. Bet už man prieinamą kainą visi išnuomojami butai buvo be baldu. Tiesa su patogumais ir telefonu, bet jokių baldų, tik plikos sienos.

Gal intensyviau ieškant, aš ir būčiau ką, nors rades, bet, išskyrus šeštadienį, kitom dienom aš buvau užimtasis knygų realižavimu. Kartais ir šeštadienį dar tekdavo pardavinėti likutį nuo penktadienio. Praktiškai likdavau tik sekmdieniai. O sekmdieniais i mano skambučius pagal laikraščio skelbimus mažai kas atsiliepdedavo.

Žinoma, buvo galima viską metus, užsimt vien buvo paieska, bet aš, kaip nuo vaikystės buvau išpirates, tikėjausi, kad viškas susivarkys savime. Deja, vaikystė jau seniai buvo pasibaigus, ir gerųjų fėjų, kurios viską už mane tvarkytų, jau nebebuvo.

Taip ir tekėjo mano gyvenimas, o teisingiau — egzistavimas. Tekėjo, kol viena diena, po muštinyti, girtam sraigtuly, aš pakluvau į ligoninę. Man diagnozavo smegenų sutrenkimą ir keliu žonkaulių lūžius. Siaisiai laikais, gulėdama ligoninėje, esi aprūpinamas tik pačiais būtiniausiais vaistais. Kitus vaistus, reikalingus greitesniams ir sėkmingesniams pasveikinimui, turi pirkstis pats. Taip man būnant ligoninėje, vaistams teko išleist visus mano šiaip taip sutaupyti pinigus.

Po septyniolikos dienų, išėjau iš ligoninės su tuščiom kisenem. Neturėjau nei cento. Net rūkymo nebuvavo už ką nusipirk. Keletą dienų laužiau galvą, kur gaut pinigų pradžiai, kad vėl galėčiau verstis knygom. Mano megiminai pinigų pasiskolint, baigdavosi nesėkmingai. Ir argi galėjo baigti kitaip, jei pažastamu ratas, kuriamė aš sukausiu tuo metu, buvo pagrindė iš tokių žmonių, kurie pagavę kelolio lių, žūrejo kaip greiciu išgert. Jie negalvojo, ką ryt valgys, argi tokie žmonės gali išturti kaip pastokint.

Kaip man elgits, ka daryt, nežinojau. Tuo metu man atrodė, kad padelis be išeities. Praėjus porai dienų, po mano išėjimo iš ligoninės, pas manė atejo vienas vaikinas. Begeriant jo atsinešta deginte, mes išskalbėjom. Pokalbio metu aš jam papasakoju, apie man iškilusias finansines problemas. Papasakoju, naturėdamas minties, kad jis galetų man padėti ir ar patart. Paprasčiausiai pasakoju: todėl, kad palaikti pokalbi.

Išgirdės mano bėdas, jis nusijuokė ir pasakė, jog užtenka išplėsti ir monotoniškos dienos ir naktys. Bet baigsis ir šis baumės laikas, o kai priešės gyvent išeju? Sunku, kai niekas nelaukia, niekam tu nekalangas. Tai labai giniuždo žmogu. Metai bega, daraisi vis senesnis, tuo pačiu mažėja viltis, jog pasiseks ką nors paleist, pasiseks pradėti normalų gyvenimą. Viskas jau atsibodo, norii pastovumo, ramybės. Norėdau turėti šimtą, namus i kuriuos grįžamas žinai, kad taveš laukia,

Sutarem šianakt, neatidėliojant ir vykt į žygį. Laiko dar buvo ir mes Miegojau porą valandų, bet per tą laiką šiek tiek prablaivejau ir man jau neatrodė, jog plėšmas pati geriausia išeitis. Bet neatsiskiau, nes nenorėjau, kad jis pagalvotu, jog aš, būdamas jau keturis kartus teistas, išsigandau.

Kvali zekiški supratimai apie garbelį

Viskas pasisekė puikiai. Radom kilių, naujų automobilio ratų ir suličiaspaude. Pasiemiau ir uogienėm pas mane ir éinem laukti ryto, kad būtų galima visa tai, ką parogein, realiuotu.

Aš jau émiau galvot, i koki miestą pirmausia reikės važiuoti, kai nusipirkisu knygų. Bet važiuot man neteko niekur.

Apie puse aštuntos, prisistatė policija. Aš buvau neužrakinės duru, todėl jie lejo į kambarį patys ir pirmas klausimas, kuri man užjavė civiliai vilkinčius policininkus buvo — kur tie kilimai, man kaip tik reikia vieno, iškiot kabinete. Nespejus man nieko atsakyti, kitas policininkas užėjo į kita kambarį ir pamatė ten sudėta viskai, ką buvom pavogę. Pasiskiriau nei jiems buvo pranešta apie išvykdytą vagystę. Saké, skambino kažkokia moteris ir pasakė, kad pas mane yra sukrantu vogti daiktai, kuriuos aš atsigabenu naktį.

Reiškia, kažkokia kaimynė, turinti telefoną, naktį nemiegojo. Man iškarto surakino antrankinas ir nurodė į māsinę. Māno bendrininkas iškart émė manęs prašyt, kad aš viską inciaus ant savęs. Jis buvo jaunas ir dar neteistas. Kadangi man jo pagalio, aš sutikau.

Pirmus parodymynus aš dàvau tokius, jog vogiau vienas. Mane uždarė, o iš apklausa iš paéme pirstu atspaudus, paleido paémenę pasižadējimą.

Teko parodymynus keisti. Po kelių dienų kvotėja, mane išsikvietus, pareiškė, kad mano pirmi parodymai melagangi. Parodė man eksperimentės išvadą, kuriuoje rašoma, jog nusikalstimo vietoje rasti pirstu atspaudai priklauso mano bendrininkui. Mano pirstu atspaudų nerasta.

Teko parodymynus keisti.

Pasakiau, kad jis buvo su manimi, bet tik todėl, kad matydamas mano bevitliką padetį norėjo man padėti. Jis nieko nedare, nes išlažiau diuris aš, rinkau, kuriuos rastus dalktus pasilimi, iргi aš, o jis tik padėjo man pargabent. Taigi, jokios materialinės naudos jis neturejo ir jos nesieke.

Atridymas po kurio laiko buvo baigtas, ir aš Vilniaus kalejime laukiau teismo. Bendrininkė paliko nesumitą. Kol mane nuteisė, praėjo ne mažai laiko. Teismai vis buvo atidėdami.

Nuteisė manė tik man atbuvus kalejime vienuolika mėnesių, teismo posėdžiui išvykus šeštą kartą. Gavau du metus ir tris mėnesius griežto režimo. Mano draugelis gavo du metus, baumės vykdymą atidėdant tam pačiam laikui.

Vel, jau penktą kartą, aš peržengiau zonos slenkstį. Vėl nuobodžios ir monotoniskos dienos ir naktys. Bet baigsis ir šis baumės laikas, o kai priešės gyvent išeju? Sunku, kai niekas nelaukia, niekam tu nekalangas. Tai labai giniuždo žmogu. Metai bega, daraisi vis senesnis, tuo pačiu mažėja viltis, jog pasiseks ką nors paleist, pasiseks pradėti normalų gyvenimą. Viskas jau atsibodo, norii pastovumo, ramybės. Norėdau turėti šimtą, namus i kuriuos grįžamas žinai, kad taveš laukia,

myli ir pergyvena dėl tavęs. Norėčiau, kad taip būtų, nes tada ir pats tuvėčiau kuo rūptintis, žinočiau, kad manės kažkam reikia, kad aš galu būt naudingas. Bet kur visa tai ir ar bus taip kada nors. Sunku tiketis, nes tai beveik nerealu.

Kam aš galu būt reikalingas, per trisdešimt devynis metus nieko nuo nulio, nieko pradžiai neturint, pradėt naują gyvenimą ir atsistot ant kojų, tapti žmogumi. Deja, tokio patarimo, tokio recepto nėra.

Valdininkai per visas informacijos priemones visu balsu kalba, jog išėjusiems į laisvę, visokeriopai padedama. Bet visi jų pažadai baigiasi patarimais ir pamokymais.

Geriausiu atveju — mažytė keliasdešimties litų vienkartinė pašalpa ir gyvenk kaip nori ir sugebi. Niekam tolesnis tavo gyvenimas nerūpi. Darbą, kad galėtum pragyvent, susirast beveik nerealu. Kas troksčia, kad pas jį dirbtų buvęs kalinys. Niekas. Bet tokie svarstymai gali testis be galio. Reikia baigt ir bandyt pradėt gyvenimą naujai. Baigt su savo juoda praeitimini ir pabandyti sukurta kitokį gyvenimą ir gyvent kaip dera žmogui. Jeigu nepavyks dabar, vadinas, nepavyks niekada ir man reikės visą likusį gyvenimą būt valkata ir mirti ar zonoji, ar patvory. Geriausiu atveju, ligoninės lovoje. Reikia tiketi, kad pavyks. Kiekvienam reikia kążkuo tiketi. Kažkuo, kas suteiktų saugumą, ramybę ir galimybę mylėti. Jeigu niekuo netikėt ir neturėt vitelės, vadinas, belieka gult ir mirt. Aš to nenoriu, reikia gyvent Vilnies visada yra. Sakoma: „Vilnis — kvailią motina, bet vistik motina o ne pamotel.“

Su pagarba Gravė R.

Gerb. konkurso organizatoriai!

Siučiu Jums savo gyvenimo išpažinti. Neaprašinėjau kiekvieną savo žingsnį, nes manau — tai nebūtina. Parašiau tik svarbesnius gyvenimo posūkius, kurie, mano manymu, turejo didesnės reikšmės mano gyvenime. Nežinau, ar tiks mano rašinys Jūsų konkursui, niekada jokiuoje konkursuose nedalyvavau. Todėl nežinau, kokie reikalavimai yra keliами. Nežinau, kiek ir kaip reikia rašyt. Rašyt mėgstu, bet nežinau — ar moku.

Esu keletą kartų paraše i "Akistatą" savo pastabas apie Jūsų skelbtus straipsnius. Isspausdino, todėl aš ir išdirbau parašyt i Jūsų paskelbtą konkursą savo straipsni. Taip pat bandau rašyt eilėraščius, bet niekada jų nekaupiu, o, išeidamas į laisvę, palieku zonoje. Pagrindė eilėraščius rašydau dėl savęs. Rašydau apie viską, priklausomai nuo to, kokia nuotaika ir kokios mintys mane tuo metu būdavo užplūdusios. Bet yra teke rašyti ir pagal užsakymus. Zonoje kolegos prasidavo parašyti eilėraščių, koks nors proga; žmonos gimtadienio ar vardadienio proga, ar šiaip kokios sukakties. Bet, kadangi Jūsų skelbtame konkurse kalbama apie rašinius, eilėraščių nesunčiu.

Sédét man dar liko metai, todėl, manau, dar būdamas zonoje, sunauksiu Jūsų skelbtą konkurso finalo. Bet būtų malonu, jei Jūs man parašytumėt laišką jau dabar. Gal mano parašytas rašinys netinka Jūsų skelbtam konkursui, gal per maža ar per diezelė rašinio apintis. Todėl gal kol nevėlu, reikia rašyt naują rašinį. Gal Jūsų konkursui tinkta ir ei-lėraščiai? Tiesa, ši bausmės laiką aš nesu parašės nei vieno, bet jei tiktu, parašyčiau. Ar gali vienas žmogus atsiust kelis savo rašinius. Matot, aš nieko nežinau, kiek klausimą aš Jums užduavau! Todėl, jei neatrodys, jog aš noriu per daug norėčiau, kad parašytumet.

Prašau atleist už klaidas ir taisymus tiek šiam laiške, tiek ir sunčiamame rašinyje. Nieko nepadarysi, su gramatika man sunku.

Su Didiele Pagarbą!
Ričardas. 1999.01.27